

cijena 1.5 EUR

petak, 21. februar 2018.

MONITOR

CRNOGORSKI NEZAVISNI NEĐELJNIK

Broj 1427 godina XXIX

batina je iz vlasti izašla

PENDREK PO GLAVI STANOVNIKA

**budva: ostavke
u grad teatru**

**FESTIVAL TRAŽI
NOVOG DIREKTORA**

crna gora i kosovo

**DEKLARACIJA
S GREŠKOM**

FOKUS

- BATINA JE IZ VLASTI IZAŠLA:**
Pendrek po glavi stanovnika (Zoran Radulović) 8

DANAS, SJUTRA

- Sviknuti na folklor (Milena Perović-Korać) 11

INTERVJU

- STEVO MUK, INSTITUT ALTERNATIVA:**
Opozicija mora uozbiljiti izborni nastup
(Milena Perović-Korać) 12

MONITORING

- SVI DPS-OVI REKORDERI U KRŠENJU ZAKONA:**
Da je samo Aleksandar (Veseljko Koprivica) 16

- GRANICE CRNE GORE I KOSOVA:**
Sporazum s greškom (Miloš Bakić) 18

ALTERVIZIJA

- Ponavljanje istorije (Milan Popović) 21

DRUŠTVO

- GRAD TEATAR - OSTAVKE**
NA GODIŠNJICU NOVE UPRAVE:
Festival traži novog direktora (Branka Plamenac) 22

- MLADEN BOJANIĆ:**
Slučaj Ramada tek je na pola puta (Zoran Radulović) 24

OKO NAS

- RASELJENI I IZBJEGLICE U CRNOJ GORI:**
Na margini (Tufik Softić) 32

- RANGIRANJE UNIVERZITETA:**
Slobodan pad UCG (Miljana Dašić) 34

- NAJODGOVORNIJI ZA POHARU KOLAŠINSKIH**
ŠUMA JOŠ IZMIČU PRAVDI:
Pred sudom samo lugari (Dragana Šćepanović) 36

INTERVJU

- VESNA PUSIĆ, SABORSKA ZASTUPNICA**
GRAĐANSKO-LIBERALNOG SAVEZA:
U Hrvatskoj su najugroženiji zdrav
razum i njena budućnost (Veseljko Koprivica) 38

SVIJET

- NAORUŽAVAJU LI SE**
OPET DRŽAVE BIVŠE
JUGOSLAVIJE:
Heroji bitki za moć
(Milan Bošković) 42

KULTURA

- DAMJAN BRKOVIĆ, SLIKAR:**
Umjetnost je najvitalniji
segment Crne Gore
(Miljana Dašić) 46

Slijed događaja
pokazuje da policijsko
nasilje – kontrolisano
i sinhronizovano – nad
građanima Crne Gore nije izuzetna
pojava, nego zakonitost koja ima
svoju prepoznatljivu dinamiku. I
posljedice

STR
8-10

16. februar 2018.
broj 1426.

9. februar 2018.
broj 1425.

STEVO MUK, INSTITUT ALTERNATIVA OPOZICIJA MORA UOZBILJITI IZBORNI NASTUP

Ako opozicioni lideri nastave ovako kako rade, onda nema sumnje da će nas DPS voditi ka ostvarenju članstva u EU. Predstavljajući svoj opstanak na vlasti interesom EU i garantom procesa priključenja, pri tome radeći sve da očuva monopole i zadrži ključne autoritarne i koruptivne obrasce vladanja

STRANA 12

DA JE SAMO ALEKSANDAR

Visoki funkcioneri DPS-a oborili su na ovim prostorima sve rekorde u konfliktu interesa, ali i po broju osuđenih na zatvorske kazne

STRANA 16

MLADEN BOJANIĆ SLUČAJ RAMADA TEK JE NA POLA PUTA

Nastupila je zastara pokretanja prekršajnog postupka protiv SD-a. Obratio sam se ASK-u za zvaničnu informaciju da li su postupili po mojim prijavama. Ukoliko nisu, postoji osnov za pokretanje krivične odgovornosti za nesavjestan rad u službi

STRANA 24

NA MARGINI

„Hiljade izbjeglica žive u nehumanim uslovima i nikoga više za to kao da nije briga“, kaže za *Monitor* predsjednik Saveza udruženja izbjeglica i raseljenika u Crnoj Gori Mićo Marjanović

STRANA 32

U izradi ovog broja, osim gdje je drugačije naznačeno, korištene su fotografije iz arhive Monitora i Vijesti.

Izdavač:
"MONITOR" d.o.o.
Podgorica

Nedjeljnik MONITOR
Podgorica, Trg Republike bb
<http://www.monitor.co.me>
E-mail: monitor@t-com.me
Prvi broj crnogorskog nezavisnog nedjeljnika "Monitor" izašao je u Titogradu, 19. oktobra 1990.

Utemeljivači nedjeljnika: dr Miodrag Perović i
Stanislav Čano Koprivica

Predsjednik Odbora direktora:
dr Miodrag Perović

**Glavni i
odgovorni urednik i
V.D. izvršni direktor:**
Esad Kočan

**Zamjenica glavnog
i odgovornog urednika:**
Milena Perović-Korać

Redakcija:
Veseljko Koprivica (šef deska), Zoran Radulović (ekonomija), Marijana Bojanić, Mustafa Canka, Tamara Kaliterna, Petar Komnenić, Milka Tadić-Mijović, Predrag Nikolić, Branka Plamenac, Nastasja Radović, Tufik Softić, Radmila Stojanović, Olivera Lakić
Miodrag Vukmanović

Grafički urednik:
Dragan Lučić

Organizacija i distribucija:
Slobodan Dedić

Telefoni:
020/404 641; 404 645; 069 327 727
Fax:
020/242 306

Rukopise ne vraćamo
List izlazi petkom
List je registrovan kod Republičkog sekretarijata za informisanje Crne Gore pod brojem 64.
Pretplata za Crnu Goru: šest mjeseci 39 €, godina 78 €. Sva obavještenja o pretplati možete dobiti na telefone 404 641; 404 645 i 069 327 727
Pretplata na račun broj: 510-2839-59 kod CKB
Podgorica u korist nedjeljnika: "Monitor", Podgorica

Pretplata za inostranstvo na šest mjeseci
SAD.....USD 138
AUSTRALIJA.....AUD 230
EVROPA.....EUR 95
ŠVAJCARSKA.....SHF 161

Detaljnije informacije o pretplati na strani 64

Priprema:
Studio "MOUSE" - Podgorica

Štampa:
"Daily press" - Podgorica

Distribucija:
„S PRESS!-Podgorica

NAPAD NA AMERIČKU AMBASADU U PODGORICI

NAPADAČ STRADAO, MOTIV NAPADA NEPOZNAT

Dalibor Jauković (43) bacio je u srijedu oko ponoći bombu na ambasadu Sjedinjenih Američkih Država u Podgorici, i u tom napadu smrtno stradao. Motiv napada je nepoznat, kao i da li je Jauković izvršio samoubistvo aktivirajući drugu eksplozivnu napravu.

U eksploziji niko iz ambasade nije povrijeđen, a nije pričinjena ni materijalna šteta.

„Pola sata poslije ponoći ispred objekta ambasade SAD jedno lice izvršilo je samoubistvo eksplozivnom napravom. Neposredno prije samoubistva lice je sa raskrsnice kod Sportskog centra ubacilo u krug ambasade SAD-a jednu eksplozivnu napravu. Najvjerovatnije je riječ o ručnoj bombi sa kašikom“ objavila je Vlada Crne Gore na *Tviteru*.

Podsekretar *Stejt Dipartmenta* **Stiv Goldstin** rekao je

da su očevici vidjeli čovjeka kako baca objekat preko zida ambasade i dodao da su bezbjedonosni zvaničnici ove ustanove pretražili teren, pri čemu nisu nađene druge eksplozivne naprave.

Ambasada je na svom sajtu saopštila da postoji aktivna bezbjednosna situacija, i savetovala američke državljane da izbjegavaju ambasadu do novog obavještenja.

Jauković je rođen u Kraljevu, a živio je u Podgorici. Mediji su objavili da je Jauković, sudeći prema njegovom fejbuk profilu, bio oštar kritičar ulaska Crne Gore u NATO. Bio je dobitnik medalje za zasluge u oblastima odbrane i bezbjednosti Savezne republike Jugoslavije 1999. godine koju mu je uručio **Slobodan Milošević**.

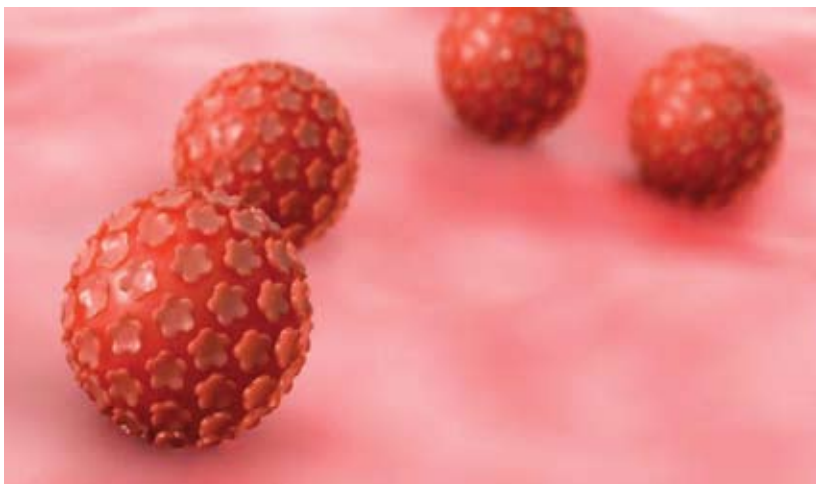
ERSTE znači prvi.

„Najbolja banka u Crnoj Gori.“ - The Banker, dio Financial Times Group

Nagradu je dodijelio The Banker, međunarodni finansijski časopis izdavačke grupacije Financial Times Group, na svečanosti održanoj u Londonu 7. decembra 2015.

HUMANI PAPILOMA VIRUS GLAVNI UZROK RAKA GRLIĆA MATERICE

Prema podacima Instituta za javno zdravlje (IJZ), od 1.438 testova koji su rađeni za otkrivanje Humanog papiloma virusa (HPV), više od četvrtine bilo je pozitivno.

Visokorizični tipovi HPV-a glavni su uzrok kancera grlića materice, koji je, poslije karcinoma dojke, najčešće oboljenje žena u Crnoj Gori.

Kao najefikasnija prevencija preporučuje se imunizacija HPV vakcinom, koja se u Crnoj Gori još ne primjenjuje.

Iz IJZ kažu da se vakcinacija protiv HPV-a trenutno ne sprovodi, jer postoji čitav niz indikatora o kojima se mora voditi

računa. Oni naglašavaju da je vakcinacija HPV vakcinom najučinkovitija, najbolja i jedina specifična mjera prevencije mnogih genitalnih maligniteta.

Imunizacija protiv HPV virusa sprovodi se u 19 zemalja Evropske unije. Kada je riječ o regionu, u Srbiji bi besplatna vakcinacija trebala biti uvedena krajem godine, a hrvatska predsjednica **Kolinda Grabar-Kitarović** i predsjednik Slovenije **Borut Pahor** pozvali su roditelje da u što većem broju vakcinišu svoju djecu protiv HPV-a.

Za karcinom dojke postoji tretman koji ne ostavlja nikakve tragove.
PREVENCIJA.

f Za nju

CRNA GORA U BORBI PROTIV RAKA DOJKE

JEDAN CILJ. POBIJEDITI RAK DOJKE!

PRAVAPRIČA
Kamp kampanja

MONITOR
Gracija METROPOLIS VAPOR

ODLOŽENA ODLUKA VIŠEG SUDA O OPTUŽNICI PROTIV
BIVŠEG GRADONAČELNIKA PODGORICE

MUGOŠINI ADVOKATI TRAŽE OBUSTAVLJANJE POSTUPKA

Odluka o optužnici Specijalnog tužilaštva protiv bivšeg gradonačelnika Podgorice **Miomira Mugoše**, koju je Viši sud trebalo da donese 19. februara, odložena je.

Bivši gradonačelnik Podgorice nije se pojavio u sudnicu, a njegovi advokati **Mitar Mugoša** i **Predrag Đolević**, imali su prigovor na sadržinu optužnice jer je, kako kažu, njihovom klijentu povrijeđeno pravo na odbranu.

Mugoša je optužen za krivično djelo zloupotreba službenog položaja zbog sumnje da je u slučaju *Carine* oštetio budžet Glavnog grada za višemilionski iznos.

Advokat Mugoša istakao je da su krivične prijave protiv Miomira Mugoše, koje su podnijete Vrhovnom državnim tužiocu (VDT) 2007. i 2012. godine, odbačene uz obrazloženje da nema dokaza da je počinio krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti.

Tužiteljka Jovičević je, odgovarajući na primjedbe advokata Mugoše, kazala da rješenja o odbačaju u slučajevima koji su se ranije vodili protiv Mugoše ne predstavljaju pravosnažnu stvar i nemaju isti status kao o odbačaju pred sudom, te da rješenje o odbačaju nije donijelo Specijalno državno tužilaštvo (VDT), već Specijalno odjeljenje pri VDT-u. Tužilaštvo je ostalo pri svojoj optužnici o kojoj bi Viši sud, prema najavama, mogao opet da odlučuje za desetak dana.

HETA ASSET RESOLUTION

Poslovna zgrada u Baru na izuzetnoj lokaciji 2690 m2

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me

MEDOJEVIĆ: „JOŠ JEDAN MONTIRANI PROCES PROTIV DF-A“

Viši sud u Podgorici potvrdio je optužnicu Specijalnog tužilaštva protiv lidera Pokreta za promjene (PzP) **Nebojše Medojevića** i još dvanaest osoba iz grupe koju je navodno predvodio sa biznismenom iz Republike Srpske **Miomir Nikolićem** zbog sumnje da su prali novac.

Među optuženima su **Gordan Konotar, Dejan Vujisić, Željko Šćepanović, Iva Pavlović, Petar Drašković, Luka Radunović, Vladimir Bulatović, Aleksandar Sekulić, Mladen i Nikola Jovanović.**

Na konferenciji za novinare Medojević je rekao da je očekivao ovakvu odluku u kojoj su prevagnuli politički motivi i dodao da je ovo „još jedan montirani proces protiv DF-a“.

„Ne postoji nijedan dokaz, ni svjedok kojeg je Milivoje Katnić pribavio nakon 13 mjeseci istrage u ovom predmetu“, kazao je Medojević.

posjetite nas na
www.monitor.co.me

OPŠTINA BUDVA uplatila je 20.000 eura Opštini Plav kao pomoć za saniranje štete od više zemljotresa koji su pogodili tu opštinu u januaru ove godine.

Pare su uplaćene iz tekuće budžetske rezerve Opštine Budva.

Rješenje o uplati 20.000 eura, potpisao je gradonačelnik Budve **Dragan Krapović**.

„Opštinu Plav je tokom januara ove godine zadesilo više zemljotresa. Kako su prouzrokovali veliku materijalnu štetu na brojnim objektima, Opština Budva ovim putem pomaže da se ublaže posljedice“, piše u Rješenju koje je potpisao Krapović.

Vlada je nakon zemljotresa odobrila interventnu podršku opštinama u sjevernom regionu za najurgentnije potrebe saniranja šteta zemljotresa. Opština Plav je dobila 70.000 eura. U Plavu procjenjuju da je za sanaciju potrebno deset puta više.

PLUS

„**DEPORTACIJA**“, djelo crnogorskog dramaturga **Željka D. Vušurovića** čiji je prikaz uradio režiser **Gradimir Gojer**, privukao je pažnju u regionu, pa će se ovaj komad za nekoliko mjeseci igrati u Centru za kulturu u Novom Pazaru u koprodukciji sa Bosanskim narodnim pozorištem iz Zenice.

„Mislim da veliki broj Crnogoraca priče o čojstvu i junaštvu može slobodno baciti u smeće nakon crnogorskog napada na Dubrovnik i ratnog zločina - deportacije muslimana. To je do danas ratni zločin za koji niko nije kažnjen. I ne samo da nije kažnjen, već uviđam da se većinska Crna Gora svojski trudi da zaboravi taj zločin, jer im je omiljeni Gospodar bio premijer Crne Gore koja je te nesretnike poslala u smrt“, kazao je Vušurović *Vijestima*. *Deportacija* nije prošla na konkursu CNP-a 2015. godine

Premijera drame *Deportacija* se očekuje krajem aprila. Režiser je poznati teatrolog, književnik, esejista i pozorišni režiser iz BiH Gradimir Gojer.

DUGOVANJE VEKTRE JAKIĆ, po osnovu poreza, doprinosu i koncesionih naknada, prema podacima Poreske uprave iz oktobra 2017, iznosi 6.797.544 eura, a ta kompanija je kasnila i sa realizacijom ugovora i ostvarila nizak stepen realizacije ukupne ugovorene bruto drvene mase.

Uprkos tome, Vlada je oslobodila *Vektu Jakić* plaćanja pojedinih naknada i odobrila reprogram duga. To piše u studiji slučaja *Vektu Jakić*, u okviru trećeg Izvještaja o reviziji uspjeha efikasnosti obračuna i naplate prihoda od korišćenja šuma, koju je uradila Državna revizorska institucija, objavile su *Vijesti*.

Prema nalazima DRI, manjak kapaciteta, nedovoljno ulaganje u šumsku infrastrukturu i uzgoj i zaštitu šuma imaju za posljedicu da Crna Gora gubi značajne prihode od korišćenja šuma. Pored toga, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprava za šume (UzŠ) ne sprovode dovoljno efikasno obračun i naplatu prihoda od korišćenja šuma.

MINUS

MINISTARSTVO PROSVJETE nikako ne uspijeva da crnogorskim učenicima obezbijedi plafone koji ne padaju i krovove koji ne prokišnjavaju. Tople učionice bile bi već težak luksuz. Najnovije je da je na trećem spratu Srednje škole *Ivan Goran Kovačić* u Herceg Novom voda bila svuda po hodniku zahvaljujući plafonu koji je prokišnjavao.

„Ovo je kaos. Možemo slobodno sa raširenim kišobranama kroz školu da idemo. Skoro nam je isto bili vani ili unutra. Plafon je sve gori i gori. Peškiri i krpe su po podu kako bi se voda koja prokapa zaustavila. Propala je škola za posljednjih šest godina baš dosta, a zaslužuje da se vodi mnogo računa o njoj“, kazala je za CdM učenica ove škole.

Direktor škole **Momir Dragičević** kazao je da je materijal za sanaciju upravo stigao i da sanaciju plafona čekaju od oktobra. SMŠ *Ivan Goran Kovačić* jednina je srednja škola u Herceg Novom.

BATINA JE IZ VLASTI IZAŠLA

Pendrek po glavi stanovnika

Slijed događaja pokazuje da policijsko nasilje – kontrolisano i sinhronizovano – nad građanima Crne Gore nije izuzetna pojava, nego zakonitost koja ima svoju prepoznatljivu dinamiku. I posljedice

U Crnoj Gori je – kako kažu statističari iz razumljivih razloga anonimni – veća vjerovatnoća da dobijete na lutriji nego da izbjegnute policijsku torturu. Pa da vidimo sada ko će da nam ospori to *liderstvo*. Ne samo u regionu nego i mnogo, mnogo, šire.

Policijska operacija *Jesen 2015*, izgleda je dobila svoj nezvaničan, ali sasvim prirodan nastavak – *zima 2018*. U oktobru 2015. godine do danas anonimni pripadnici Specijalne antiterorističke jedinice MUP-a CG (SAJ), ulicama Podgorice progonili su i prebijali *civile* kojima je jedini grijeh bio što su prisustvovali opozicionom mitingu pred Skupštinom Crne Gore. Što su se u pogrešno vrijeme zatekli na pogrešnom mjestu. Pred isukanim pendrecima elitnih – a razjarenih - pripadnika MUP-a CG. Pripadnici SAJ-a te su večeri „angažovani u skladu sa odlukom Centralnog štaba operative akcije *Jesen 2015* i naređenja direktora Uprave policije“, konstatovao je u krajnje šturom izvještaju komandant Jedinice **Radosav-Rašo Lješević**, nekadašnji član ličnog obezbjeđenja **Mila Đukanovića** i, svidjelo se to kome ili ne, ugostitelj.

Posljedice tog *angažmana* još su aktuelne. A već su

nas stigle nove batine. I nova bruka.

Pripadnicima Interventne jedinice crnogorske policije: **Mladenu Vujoviću**, **Slavku Furtuli**, **Vukomanu Marašu** i **Milošu Bečanoviću** određen je pritvor od 72 sata zbog sumnje da su u subotu uveče u centru Podgorice, dok su bili na dužnosti, pretukli mladiće J. B., S. N. i M. D. Potom su ih, prema svjedočenju žrtava, priveli u CB Podgorica, pod izgovorom vrijeđanje i omalovažavanje službenog lica. Dvojicu od njih dodatno su tukli u policijskoj *marici*. Koji sat kasnije privedeni su pušteni na slobodu a da protiv njih nije podignuta ni prekršajna prijava. Tako su i četvorica policajaca koji su ih tukli (peti je samo gledao) dobili izgovor da ne moraju da pišu Izvještaj o primjeni sredstava prinude.

Nasilje uniformisanih *čuvara reda i mira* bilo bi zataškano da se na društvenim mrežama nije pojavio snimak njihove *pokazne vježbe*. Navodno su i njihove starješine za počinjeno *junaštvo* saznali tek kada se snimak zvjerskog zlostavljanja pojavio na portalima ovdašnjih medija.

Uslijedila je krajnje neočekivana reakcija nadležnih.

Prvo je ministar unutrašnjih poslova **Mevludin Nuhodžić** naložio hitnu akciju Unutrašnje kontrole. „Svi policijski službenici za koje se utvrdi da su prekoračili zakonska ovlašćenja biće najoštrije sankcionisani zbog nepoštovanja ljudskih prava i zbog narušavanja ugleda policije“, ustvrdio je ministar. I obećao kako „svi moraju znati da primjena policijskih ovlašćenja ne može biti iznad poštovanja ljudskih prava“.

Da obećano neće ostati mrtvo slovo na papiru potvrdio je direktor Uprave policije **Slavko Stojanović**. I on je najoštrije osudio „neprimjereno i neprofesionalno postupanje“ policijskih službenika prikazanih na snimku. Potom je poručio kako ni Uprava policije „neće tolerisati“ nasilje i kršenje prava građana. Stojanović nas je obavijestio kako je načelniku CB Podgorica **Jovici Rečeviću** naložio da detaljno ispita sve okolnosti pomenutog događaja. I da mu je dao *hitni nalog* da smijeni vođu Interventne jedinice CB-a Podgorica **Marka Radusinovića**, „zbog objektivne odgovornosti jer su službenici sa snimka pripadnici te jedinice“. Konačno, Stojanović je obećao da će „Uprava policije uvažiti preporuke Savjeta za građansku kontrolu rada policije i nalaz Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije“. Pa je, da čudo bude kompletno, pozvao građane da prijave „svaki eventualni

Poslednji (javnosti poznat) slučaj policijske torture stigao nam je nepunih mjesec dana pošto je Ustavni sud utvrdio – po osnovu žalbe žrtava torture iz oktobra 2015. - da Tužilaštvo nije „djelotvorno istražilo“ policijsku brutalnost a da Uprava policije nije sarađivala u identifikaciji nasilnika u uniformama

vid prekoračenja ovlašćenja od strane policijskih službenika“.

Šta je tu neobično, upitaće neupućeni. I (ne)namjerno zaboravni.

Brutalan primjer policijske torture i efikasna reakcija nadležnih starješina praktično se poklopila sa nizom događaja koji su u direktnoj vezi sa operacijom *Jesen 2015*. I njenim posljedicama.

Iz zatvora je izašao Radosav Lješević, tadašnji komandant SAJ-a, u međuvremenu suspendovan pa osuđen na pet mjeseci zatvora (kazna ispod zakonom propisanog minimuma) zbog prikrivanja

pripadnika SAJ-a koji su „mučili i zlostavljali“ **Milorada-Mija Martinovića**, **Andriju Račića**, **Marka Rakčevića**, **Darka Šćepanovića**, **Branimira Vukčevića** i **Momčila Baranina**. Lješević je veći dio kazne proveo u bolnici *Dr Jovan Bulajić* u Brezoviku.

Izgleda da mu je bolnički tretman baš prijao, pošto mediji najavljuju da će se uskoro vratiti na čelo SAJ-a, što ni Ministarstvo ni UP nijesu demantovali.

Suđenje dvojici njegovih potčinjenih – **Goranu Zejaku** i **Boru Grguroviću** – koji su dobrovoljno priznali da su bili među onima koji su lomili kosti Miju Martinoviću i dalje traje. Ostalih oko 30 sajovaca sa snimka koji je njihov zločin učinio svjetski poznatim još ne znamo ko su. Bez te kamare tortura bi bila zataškana. A nije isključeno da isti epilog neće imati i ovako. Uz *očigledne* dokaze. **Zdravko Begović**, advokat optuženih, kaže kako pregled snimka pokazuje „da su njih dvojica kolateralna šteta za ovaj nemili događaj koji nikako nije smio da se desi“.

Da povučemo paralelu: opozicioni poslanik **Milan Knežević** optužen je zbog napada na službeno lice koji se desio, takođe pred kamerama, tačno nedjelju dana prije nego što su Zejak, Grgurović & N.N. saborci izveli opšti desant na Podgoricu i njene građane. Na tom snimku vidi se da se poslanik DF-a ponaša krajnje neprimjereno, ali je jasno da *napadnuti* policajac nakon tog *sukoba* nema baš nikakvu posljedicu. Knežević je, ipak, već pravosnažno osuđen. Čak je dobio i poziv za odlazak na izdržavanje dosuđene kazne od četiri mjeseca zatvora. Sajovci će na tu obavezu, kako se čini, čekati još jako dugo.

Poslednji (javnosti poznat) slučaj policijske torture stigao nam je nepunih mjesec dana pošto je Ustavni sud utvrdio – po osnovu žalbe žrtava torture iz oktobra 2015. - da tužilaštvo nije „djelotvorno istražilo“ policijsku brutalnost nad njima, a da Uprava policije nije sarađivala u identifikaciji nasilnika

• POSTALI OSJETLJIVI NA NASILJE: Slavko Stojanović i Mevludin Nuhodžić

u uniformama crnogorske policije. Sud je, ipak, odbio predlog sudije izvjestioca **Miodraga Iličkovića** da se Vlada obaveže da obezbijedi saradnju Uprave policije sa državnim tužilaštvom u identifikaciji specijalaca koji su zlostavljali građane.

Pokušamo li da sagledamo sve sličnosti i razlike između prošlonedjeljne i policijske torture iz oktobra 2015. godine, ne možemo a da se ne zapitamo: zašto se direktor Uprave policije Slavko Stojanović tada smijao, u direktnom TV prenosu, gledajući snimke policijske torture, a sada je *mrtav ozbiljan* dijelio kazne i zahtijevao smjene?; kako su nasilnici iz Interventne jedinice tako lako i brzo identifikovani, dok su njihove kolege iz SAJ-a do dan danas nepoznati javnosti iako snimci sa njihovim zlodjelima nijesu ništa kvalitetniji? ;zašto je vođa Interventne jedinice kažnjen, iako su njegovi potčinjeni identifikovani, suspendovani pa i privedeni, dok je UP komandantu SAJ-a Radosavu Lješkoviću pružila svu institucionalnu i vaninstitucionalnu pomoć?

Da li je stvar u tome što su *Lješkovićevi saborci* na građane Podgorice udarili po naređenju, ili makar uz *blagoslov*, nadležnih iz *Centralnog štaba*, dok su se uhapšeni pripadnici Interventne jedinice nad slabijima izživljavali *za svoj račun*. Umjesto odgovora, podsjećanje na informaciju koju nam je nedavno objelodanio **Raško Konjević**, ministar policije u oktobru 2015. On je otkrio da su u vrijeme opozicionog protesta u prostorijama ANB-a, na okupu, pored njega bili: premijer Milo Đukanović, potpredsjednik Vlade **Duško Marković**, direktor Agencije za nacionalnu bezbjednost **Dejan Peruničić** i direktor UP Stojanović. Da li je to Centralni štab na koji se pozivao Lješković, ili su u pitanju samo povlašćeni gledaoci sa VIP ulaznicama do danas nijesmo saznali?

Policijsko nasilje – kontrolisano i sinhronizovano – nad građanima

Crne Gore nije izuzetna pojava, nego zakonitost koja ima svoju prepoznatljivu dinamiku. I posljedice.

Službenici podgoričkog CB-a i

• **NAGRAĐEN** Radosav Lješković

Ivica Paunović, Milan Kljajević i Milanko Leković upućeni su u ZIKS, u martu 2015. godine, na izdržavanje tromjesečne kazne na koju su osuđeni kao saučesnici prebijanja **Aleksandra-Saše Pejanovića** u betonjerci podgoričkog CB, nakon mitinga protiv priznanja Kosova, 2008. Proglašeni su krivim za mučenje putem pomaganja, pošto su prvo otvorili vrata specijalcima koji su došli da pretuku Pejanovića (bivšeg kolegu) a potom nijesu prijavili šta se dogodilo. O torturi je svjedočio bivši policajac **Goran Stanković**, koji je nakon svjedočenja

bio prinuđen da napusti policiju, a potom i Crnu Goru. Dobio je azil u Luksemburgu.

Tri godine ranije, početkom septembra 2005, crnogorski specijalci upali su, sa fantomkama na glavi, u šest ćelija spušskog zatvora i pretukli zatečene – ciljno birane – zatvorenike. Medicinska dokumentacija pokazuje da je tom prilikom povrijeđen 31 zatvorenik a policija nikada nije identifikovala počinioca. Za torturu smo saznali nakon što je sudija **Radovan Mandić** odložio ročište **Damiru Mandiću**, optuženom za ubistvo urednika **Dana Duška Jovanovića**, nakon što je konstatovao da optuženi zbog nanijetih povreda nije u stanju da prati suđenje.

Tadašnja državna tužiteljica Vesna Medenica prokomentarisala je: „Nikakvih zavaničnih dokumenata o tome nemam. Kada budem sve dobila na sto, onda ću se stručno, valjano i precizno izjasniti. Niko neće biti izvučen iz krivično-pravne odgovornosti...“. Niko nije procesuiran zbog prebijanja u ZIKS-u.

Institucije ne samo da tolerišu policijsko nasilje kada iza njega stoji neki „viši“ ineteres, one ga podstiču. Ne bi se, u suprotnom, u Policijsku akademiju u Danilovgradu kao jesenas upisivali i polaznici koji su pali na nekada obaveznim psihotestovima. Ili ovako: kada je Lješković suspendovan sa mjesta komandanta SAJ-a zamijenio ga je *kolega sajovac* zbog koga su iz Građanske alijanse uputili otvoreno pismo UP: „Tražimo od Uprave policije da saopšti javnosti da li je zamjenik komandanta SAJ-a osoba koja je optuživana za zlostavljanje i mučenje; osoba koja je prijetila članu Savjeta za građansku kontrolu rada policije; osoba koja je prijetila novinaru u Vili *Gorica* i osoba koja je prijetila ubistvom radnicima angažovanim kod njegove sestre. Svi ovi slučajevi, kao po pravilu, zastarjeli su...“. Odgovor je izostao.

Čuvajte se.

Zoran RADULOVIĆ

Opozicioni poslanik **Milan Knežević** optužen je zbog napada na službeno lice koji se desio, takođe pred kamerama, tačno nedjelju dana prije nego što su **Zejak, Grgurović & N.N.** saborci izveli opšti desant na Podgoricu i njene građane. Ali, poslanik **DF-a** je već osuđen i pozvan na izdržavanje kazne, dok će *sajovci* na to čekati još dugo

Sviknuti na folklor

Piše: Milena PEROVIĆ-KORAC

Kada je Martin Strmota, državni sekretar u hrvatskom Ministarstvu demografije, na konferenciji za novinare koju je ove sedmice organizovala tamošnja Vlada, naprasno dao ostavku, i to onako javno, u male ekrane – svi su bili iznenađeni. Posebno hrvatska ministarka Nada Murganić, koja je, malo je reći, zbunjeno gledala svog podređenog dok izgovara da je

hrvatska demografska politika – „folklor“. Onda je taj spontani čin jednog savjetnika hrvatske Vlade postala vijest koja se munjevito proširila portalima i društvenim mrežama širom regiona. Ali ne zbog saznanja da je neka ovdašnja državna politika nedjelotvorna. Naprotiv, to je ono što je očekivano. Iznenađenje je to što hrabra reakcija dolazi sa neke više administrativne adrese. Jer to je ono na šta nijesmo navikli. Politika je na brdovitom Balkanu, a bogami i šire, odavno mahom dobro uigrana laž. Organizovano laganje zarad privatnih interesa. Reakcija hrvatskog savjetnika je ravna statističkoj grešci. I zato vrijedna.

Bilo je sigurno onih koji su poželjeli da i Crna Gora u svijet pošalje neku sličnu vijest. Imali smo šansu. Mogao je recimo kakav pomoćnik šefa Uprave policije Slavka Stojanovića, kad je ovaj - glumeći vladavinu prava i osjetljivost na nasilje - saopštio da je naredio razrješenje šefa Interventne jedinice, čiji su pripadnici nemilosrdno pretukli trojicu momaka samo zato što im može biti, ustati i reći direktoru u brk kog nema, ili u novinarske kamere - dajem ostavku jer je ovo folklor. Licemjerje je da onaj koji je štitio specijalce i njihovog šefa koji su brutalno pretukli Mija Martinovića u noći oktobarskih protesta i terorisali građane sada kaže

- nećemo tolerisati grubo kršenje prava građana. Ili kad ministar policije Mevludin Nuhođić saopšti da će biti sankcionisani „svi policijski službenici za koje se utvrdi da su prekoračili zakonska ovlaštenja“. Zaboravio je valjda samo da doda da će nakon što ih sankcionišu najvjerovatnije biti nagrađeni kreditom od Vlade ili povratkom na posao, poput Radosava Lješevića, komandanta SAJ-a.

Mogao je i neki savjetnik Ivana Brajovića, kad je ovaj povodom slučaja Aleksandra-Andrije Pejovića, ministra ambasadora koji je nezakonito primao dvije plate najavio da će se „Skupština vrlo odgovorno, vrlo zakonito i vrlo principijelno odnijeti prema tom pitanju“, ustati i reći – vrlo rado dajem ostavku jer ne mogu slušati da pričaš o zakonitosti dok parlament na čijem si čelu razriješava nezakonito članove Savjeta RTCG i ignoriše sudske odluke. Ili da je neki neznani sekretar ovdašnje Vlade ustao i pred kamerama sasuo premijeru Markoviću - dajem ostavku jer je ovo folklor. Upravo ste vi Pejoviću omogućili da mjesečno iz budžeta primi koliko korisnik socijalne pomoći za deceniju, a sad iznenađeni i neznaveni „razmatrate njegov slučaj“.

Bilo je još prilika ove sedmice. Uzalud. Teško je i zamisliti da bi se takvo što moglo desiti u Zarobljenoj i njenoj administraciji. Da neko ustane i napravi žrtvu zarad javnog interesa.

Nažalost, to je sve teže zamislivo i u redovima opozicije. Sve su prilike ništa od zajedničkog kandidata za predstojeće i ne tako daleke predsjedničke izbore. A posljednji sastanak lidera opozicije tim povodom, e to je folklor. Sa elementima farse. U kom su oni koji bi žrtvovali rejting svoje partije i uskostranačke interese rijetki taman koliko hrvatski sekretar Martin Strmota.

P.S. Šuška se u Zarobljenoj da bi predsjednički kandidat vladajuće partije mogao biti Milutin Simović. E to već nije folklor. On bi bio ogledalo vlasti ali i mjera opozicije. Koja nije uspjela da se dogovori o zajedničkom kandidatu. Ko nije kadar da napravi izbor za pobjede, osuđen je da traži izgovore. Za poraze.

» Mogao je neki pomoćnik šefa Uprave policije, kad je ovaj glumeći vladavinu prava i osjetljivost na nasilje - naredio smjenu šefa Interventne jedinice, čiji su pripadnici nemilosrdno pretukli trojicu momaka samo zato što im može biti, ustati i reći mu u brk koji nema – dajem ostavku jer je ovo folklor

Opozicija mora uozbiljiti izborni nastup

MONITOR: *Pregovori opozicije da na predsjedničke zbore izađu sa zajedničkim kandidatom za sada ne daju rezultate. Kako vidite nemogućnost opozicije da se dogovori oko tako važnog pitanja?*

MUK: Sada je dogovor o zajedničkom kandidatu gotovo nemoguća misija. Vrlo malo je ozbiljno i blagovremeno rađeno na uspostavljanju mostova komunikacije između dva ili čak tri opoziciona tabora. Mislim da je ta šansa nažalost propuštena. Na putu do rješenja prihvatljivog za tako raznorodne subjekte potrebno je da prethodno

Ako opozicioni lideri nastave ovako kako rade, onda nema sumnje da će nas DPS voditi ka ostvarenju članstva u EU. Predstavljajući svoj opstanak na vlasti interesom EU i garantom procesa priključenja, pri tome radeći sve da očuva monopole i zadrži ključne autoritarne i koruptivne obrasce vladanja

uspostavite principe i procedure za taj izbor. Puko preglasavanje kao model očigledno ne funkcioniše. No, to je čak i manje bitno od činjenice da opozicija nema jasnu strategiju usaglašenog političkog djelovanja zajedničke zahtjeve za reformu uslova

za sprovođenje izbora. Osim pasivnog bojkota parlamenta, opozicija je ponudila vrlo malo, a više od godinu i po dana potrošila na jalove dogovore iz kojih se nije porodilo nijedan bitan zajednički dokument, zahtjev ili inicijativa. Mi već deset godina

govorimo o potrebi snažnije saradnje opozicije, ali se čini kao da je umjesto toga među njima sve više sukoba, podjela i nerada.

MONITOR: *Ukoliko do takvog dogovora ipak ne dođe, šta će to značiti? Šta mislite o ideji da se nastupi u „dvije kolone“?*

MUK: Najbolje rješenje je zajednički kandidat, ali ako takvog dogovora nema, onda se mora tražiti najbolji model u okvirima mogućeg. Dva kandidata ispred dvije velike opozicione grupacije su kudikamo bolja opcija od niza kandidata većine stranaka pojedinačno. Izborni nastup treba uozbiljiti, jer s druge strane stoji kandidat vladajuće koalicije koja ima oko 40 % podrške birača.

Vjerujem da će DF imati svog kandidata sa izvjesnom podrškom SNP i partije Gorana Danilovića. Pretpostavljam da je onda logično da i drugi dio opozicije predvođen Demokratama ima svog kandidata. Bilo bi pametno da to bude dio šireg i dugoročnijeg plana zajedničkih političkih napora Demokrata, URA, Demosa i SDP-a na izborima u Podgorici i narednim parlamentarnim izborima.

Ipak, praktično su sve opcije u igri. Meni se čini da bi kandidatura Miodraga Lekića, nakon svega i uprkos svemu, bila najbolje rješenje građanske opozicije i Demokrata. Mislim da bi Lekić bio ne samo najšire prihvaćeni kandidat unutar ovih stranaka nego i prihvatljiv izbor

za mnoge pristalice Demokratskog fronta koji su ga već glasali na izborima kada je Lekić suštinski odnio pobjedu. Miodrag Lekić je javnosti poznat kandidat, pa ga ne treba iznova predstavljati kao u slučaju nestranačkog kandidata, on

najozbiljniji kandidati, ali DPS ima prostora i za treće dobro rješenje. DPS osluškuje i strujanja u opoziciji, sprovodi istraživanja i upoređuje podršku građana svojim kandidatima u odnosu na imena iz opozicije i čeka posljednji trenutak za odluku.

poznaje mehanizam predsjedničke trke, a ne bi bilo prvi put u regionu da se isplati upornost uzastopnog kandidovanja na predsjedničkim izborima. No, ko god bio kandidat trebaće iskrenu i punu podršku predlagača, odgovarajući budžet i infrastrukturu za kampanju.

MONITOR: *Ni DPS još nema kandidata. Koliko je realno očekivati da to bude bivši premijer Milo Đukanović, kako se spekulisalo?*

MUK: Vjerujem da je Đukanović priželjkivao da kandidat DPS bude Duško Marković, čime bi se zadovoljio Đukanovićev interes da upravlja državom sa mjesta šefa najjače partije, a s druge strane da se Marković kao rastuća politička figura „skloni“ na mjesto manjeg političkog značaja i potencijala, dok bi na mjesto premijera došao neko ko predstavlja manju prijetnju za političku moć Đukanovića. Marković, po svemu sudeći, nije pristao na ovu ideju. Sada su Đukanović i Milica Pejanović-Đurišić promovisani kao

Ukoliko EU pristane na falsifikovanje rezultata i „pumpanje“ statistike, ili na imenovanja opterećena nepotizmom kao u slučaju ASK-a, ili okupaciju DRI i sada RTCG, onda je suštinska promjena nedostižna

Ukoliko to bude Đukanović onda je to dobra prilika da se opozicija ali i cijela demokratska javnost ujedine u otporu toj kandidaturi, kao simbolu nesmjernosti, autoritarne i korumpirane vlasti. Ukoliko kandidat

Vjerujem da će DF imati svog kandidata sa izvjesnom podrškom SNP i partije Gorana Danilovića. Pretpostavljam da je onda logično da i drugi dio opozicije predvođen Demokratama ima svog kandidata

DPS-a bude Pejvanović-Đurišić teže će opozicija uobičajenim političkim sredstvima i rječnikom osporavati njen profesionalni i politički profil.

MONITOR: *Nakon mnogo kritika upućenih Agenciji za sprečavanje korupcije da zaobilazi funkcionere vlasti, ASK je donijela odluku da ministar evropskih poslova Andrija-Aleksandar Pejović nezakonito obavlja više funkcije na osnovu čega prima ogroman novac. Opet selektivna pravda? I ko je odgovoran za njegova nezakonita imenovanja?*

MUK: Činjenica da je ASK donijela odluku o sukobu interesa ministra Pejovića govori o tome da je taj sukob interesa velik i da se preko njega nije moglo preći. Kad bi ASK radila svoj posao proaktivno i profesionalno ona bi sama istražujući imovinu i funkcije ministara otkrila ovaj slučaj. Međutim, ovdje se nažalost ništa ne može otkriti bez NVO, istraživačkih novinara, hrabrih građana, demokratske opozicije. Nakon svih promašaja ASK tokom ove dvije godine, i inostrana i domaća javnost imaju pravo da sumnjaju i u motive ove odluke ASK-a, a nadam se da će brzo biti na provjeri da se odrede i oko drugih visokih funkcionera vlasti kako bi vidjeli prave tendencije. Agencija hronično treba novi Savjet i novog direktora

koji će garantovati integritet, nepristrasnost i profesionalnost ove institucije. To je preduslov da ljudi u Agenciji dobiju slobodu da rade svoj posao i isporučuju rezultate.

MONITOR: *Kako vidite ponašanje Skupštine u slučaju RTCG, odnosno nezakonite smjene članova Savjeta i odbijanja da se ispoštuju odluke suda? Diktatura parlamenta?*

Činjenica da je ASK donijela odluku o sukobu interesa ministra Pejovića govori o tome da je taj sukob interesa velik i da se preko njega nije moglo preći

MUK: Imamo relativno dobar zakon o RTCG, ali za DPS taj zakon važi samo onda ako daje rezultat koji ide u njihovu korist. Kad god je u ovih desetak godina u Savjet pokušao da uđe neko izvan DPS kruga, suočio se sa opstrukcijama i osporavanjima. Nakon što je RTCG počeo malo slobodnije da diše, to je bio znak za uzbunu u Vladi. DPS sprovodi operaciju preuzimanja Javnog servisa, uklanjanja nepodobnih članova Savjeta i postavljanja partijskih vojnika. Administrativni odbor i skupštinska većina (uključujući i DPS satelite koji daju kvorum) samo

je izvršilac političke odluke iza koje stoji najuže rukovodstvo DPS-a, Đukanović, Marković, Pažin i drugi. Pri tome, oni gaze zakone, ponižavaju sudstvo i vrijeđaju zdravu logiku. EU, SAD i drugi međunarodni akteri su svjesni što se događa i osuđuju ovaj brutalni napad na nezavisnost institucija.

MONITOR: *Ocjene u posljednjim dokumentima EK, kao i u Strategiji za razvoj Zapadnog Balkana oštrije su nego što smo navikli. Zarobljena država, korupcija na svim nivoima, sprega vlasti sa organizovanim kriminalom, samo su neki od ozbiljnih nalaza. Može li ova vlast koja nas je tu dovela ispuniti temeljne reforme, i uvesti nas u EU do 2025?*

MUK: Očekujemo da će se prilično teške i objektivne kritike zemalja regiona saopštene u Strategiji, na mnogo konkretniji način prevesti u konkretne ocjene u Izvještaju o Crnoj Gori u aprilu. Ukoliko EU pristane na falsifikovanje rezultata i „pumpanje” statistike, ili na imenovanja opterećena nepotizmom kao u slučaju ASK, ili okupaciju DRI i sada RTCG, onda je suštinska promjena nedostižna.

Ko će voditi Crnu Goru od 2020. zavisi od građana Crne Gore, ili tačnije od odgovornih lidera opozicije. Ako opozicioni lideri nastave ovako kako rade, onda nema sumnje da će nas DPS voditi ka ostvarenju članstva u EU. Pri tome, nastaviće se igra koju DPS maestralno igra, predstavljajući svoj opstanak na vlasti interesom EU i garantom procesa priključenja, pri tome radeći sve da očuva monopole i zadrži ključne autoritarne i koruptivne obrasce vladanja.

Milena PEROVIĆ-KORAĆ

LOVČEN BANKA^{AD}

Stambeni kredit **sa 12 mjeseci grejs perioda**

- do €150.000
- NKS od 3,75% (fiksna)
- EKS od 3,96%
- rok otplate do 240 mjeseci

Reprezentativni primjer: Ukupan iznos kredita: 60.000 € / Rok otplate: 180 mjeseci / Nominalna kamatna stopa: 3,75% (fiksna) / Efektivna kamatna stopa: 3,96% / Adminsitrativna naknada: do 1% ukupnog iznosa kredita / Anuitet: 477,12 € / Ukupan iznos koji potrošač treba da plati: 80.156,25 € / Ukupni troškovi za potrošača. 20.156,25 €*

*Ukupni troškovi predstavljaju zbir kamata za cijeli period trajanja kredita, administrativne naknadu (do 1% ukupnog iznosa kredita), naknade za mjenicu (2€), upita u Kreditni biro CBCG (3,5€). U obračun EKS, obračun ukupnih troškova i ukupnog duga nije uključen trošak za pribavljanje lista nepokretnosti, premije osiguranja i procjene nekretnine, koji će biti uključen u konačan obračun.

Da je samo Aleksandar

Visoki funkcioneri DPS-a oborili su na ovim prostorima sve rekorde u konfliktu interesa, ali i po broju osuđenih na zatvorske kazne

Demokratska partija socijalista može se pohvaliti velikim brojem rekordera u raznim disciplinama, kakve je teško naći na političkim scenama drugih zemalja. Šteta što nisu uvršteni bar u Zimske olimpijske igre. Veleslalom u kršenju zakona, na primjer. Među njima su najglasovitiji **Milo Đukanović, Svetozar Marović, Aleksandar-Andrija Pejović, Miomir Mugoša, Rajko Kuljača**...

Đukanović je višestruki rekorder po broju premijerskih mandata. Uknjižio ih je sedam u protekle blizu tri decenije. U pauzi bio je jednom predsjednik države, a mogao bi nam uskoro prirediti i reprizu. Prije nekoliko dana javnost je saznala da je aktuelni lider DPS-a, što je takođe njegov lični rekord na toj poziciji, savjetnik samom sebi u kompaniji *Capital invest*, čiji je on jedini vlasnik. Agenciji za sprečavanje korupcije nije dozvolio da prekontroliše njegove eventualne bankarske račune i moguće porijeklo novca na njima. Prema pisanju britanskog *Indipendenta*, Đukanović se, sa imovinom od 10 miliona funti (11,5 miliona eura), ubraja među 20 najbogatijih lidera na planeti Zemlji. U proteklih nekoliko godina tri puta se ovjenčao tim priznanjem na svjetskim listama najbogatijih.

Đukanović je, dok je bio

predsjednik Vlade, obavljao funkcije predsjednika Savjeta za privatizaciju i kapitalne projekte, za članstvo u NATO i za strane investicije, Kolegijuma za pregovore o pristupanju EU, te Savjeta za praćenje turističkog razvoja i turističke sezone, Vijeća za nacionalnu bezbjednost i Nacionalne investicione komisije.

Njegovim stopama krenuli su i drugi. Aleksandar-Andrija Pejović je početkom prošle godine obavljao čak sedam funkcija. Proteklih godina taj mlađani depeesovac imao ih je dvadesetak. Multipraktik.

Ovih dana objelodanjeni su i još neki njegovi rekordi: neustavno obavlja funkciju ambasadora Misije Crne Gore pri EU i po tom osnovu nezakonito prima 3.168 eura. To je utvrdila Agencija za sprječavanje korupcije (ASK). U odluci ASK-a navodi se da je Pejović kao javni funkcioner prekršio Zakon o sprječavanju korupcije i Ustav Crne Gore i da je kao ambasador nezakonito primao 3.168 eura od maja prošle godine. Uz to, plaćan mu je i smještaj u Briselu za što je iz budžeta dobijao od 1.936 do 2.497 eura. Time je javni interes podredio privatnom suprotno Zakonu o sprečavanju korupcije, nalaz je ASK-a. ASK je takođe utvrdio da je Pejović prekršio i Zakon o vanjskim poslovima, jer diplomata ne može biti član organa političke partije,

a Pejović je član Glavnog odbora DPS-a. Pošto se bavi vajarstvom, slikarstvom i piše romane, čovjeka treba razumjeti – nije imao vremena da se osvrće na takve sitnice.

Zato vjerovatno nije odgovorio i na pitanje upućeno iz Demosa: „Da li je Andrija - glavni pregovarač - odgovoran Andriji ministru, šefu stranke ili kolegi ministru vanjskih poslova?”.

Na Pejovićeve rekorde Centar za građansko obrazovanje je 1. februara podsjetio premijera **Duška Markovića** i podnio inicijativu da smijeni Pejovića, jer bi bilo kakav njegov dalji angažman „bio direktno izrugivanje prema obavezama koje EU postavlja pred Crnu Goru“.

Pejović je uzvratio da funkcije ministra i glavnog pregovarača za pristupanje Crne Gore EU obavlja u skladu sa zakonom. I ljutito prekorio CGO da se često bavi njegovom ličnošću, „a ne onim za šta je ovlašćen kao nevladina organizacija”. Nakon što su CGO i opozicija zatražili njegovu smjenu ili ostavku, najavio je da će istjerivati pravdu pred Upravnim sudom. Ipak, kasnije je podnio ostavku na mjesto ministra i ambasadora. Iz „moralnih razloga“, javili su mediji. Ni riječi o tome da li će vratiti 28.518 eura koje je zaradio kršeći Ustav uz blagoslov Vlade.

Pejović nije sam sebe birao.

Aleksandar-Andrija Pejović početkom prošle godine je obavljao sedam funkcija. Proteklih godina taj mlađani depeesovac imao ih je dvadesetak. Nije jedini. Vladimir Kavarić je prije tri godine kao prvi čovjek Ministarstva ekonomije u jednom trenutku imao osam funkcija. Gomilao ih je u vrijeme dok je bio premijer i Milo Đukanović. Tako je kadrovima DPS pokazao put

Glavno je pitanje ko mu je omogućio toliko gomilanje funkcija, i ko snosi odgovornost što se javni funkcioneri nalaze u konfliktu interesa. Mala je vjerovatnoća da će slučaj Pejović biti okidač da se paklena mašina DPS-a za proizvodnju monopola počne deaktivirati.

Nije, naravno, Pejović jedini iz DPS-a koji godinama obavlja bezbroj javnih funkcija.

Vladimir Kavarić ih je u jednom trenutku imao osam. Prije tri godine tadašnji prvi čovjek Ministarstva ekonomije prijavio je Agenciji za sprečavanje korupcije da uz ministarsku obavlja još sedam funkcija: član Savjeta za privatizaciju i kapitalne projekte, unapređenje poslovnog ambijenta, naučno-istraživačku djelatnost, Komisije za evaluaciju ponuda za dodjelu ugovora o koncesiji za proizvodnju ugljovodonika, predsjedništva Košarkaškog saveza i Crnogorskog olimpijskog komiteta, te Upravnog odbora Centra za održivi razvoj.

DPS ima još raznih rekorda i rekordera. Njima se nisu bavile sportske, nego sudije u togama. Prije tri godine uhapšen je predsjednik Političkog vijeća Demokratske partije socijalista i najmoćniji Budvanin **Svetozar Marović** i osuđen zbog korupcije. On je sklopio sa tužilaštvom dva sporazuma o priznanju krivice čime je pristao na kaznu zatvora od četiri godine i tri mjeseca. Osim toga, trebalo je da budvanskoj opštini vrati 1,1 milion eura, a da 100.000 uplati u humanitarne svrhe. Pošto nije uplatio ništa, sud mu je uvećao zatvorsku kaznu za još godinu. Za njim je raspisana i Interpolova potjernica, ali još nije na pansionu u spuškrom zatvoru. Liječi se, navodno, u Beogradu. Od depresije.

Budva drži rekord u Crnoj Gori po broju depeesovih visokih funkcionera kojima je propisana terapija – zatvorske rešetke. Na kazne zatvora osuđeni su njeni bivši funkcioneri – **Rajko Kuljača, Dragan Marović, Đorđe Pinjatić, Stevan Vučetić, Sreten Tomović, Mark Kaloštra, Dragan Žinić i Novak**

Nakon pritiska civilnog sektora i javnosti Pejović je podnio ostavku na mjesto ministra i ambasadora. Iz „moralnih razloga“. Ni riječi o tome da li će vratiti 28.518 eura koje je zaradio kršeći Ustav uz blagoslov Vlade. Glavno je pitanje ko mu je omogućio toliko gomilanje funkcija, i ko snosi odgovornost što se javni funkcioneri nalaze u konfliktu interesa

Stanojević. Potvrđenom presudom bivši predsjednik Opštine Budva Rajko Kuljača osuđen je na dvije i po, a nekadašnji sekretar Sekretarijata za investicije Dragan Marović na dvije godine zatvora. Ostali optuženi osuđeni su na po godinu zatvora.

Najnovija vijest: Kuljača dobio zeleno svjetlo za gradnju vile u Budvi!

Za Budvom, što se tiče optuženih DPS kadrova, kaskaju Nikšić, Podgorica, Berane...

U procesima visoke korupcije bio je optužen bivši nikšićki gradonačelnik **Nebojša Radojičić**.

Ovih dana započeo je sudski proces bivšem gradonačelniku Podgorice **Miomiru Mugoši**, koji se sumnjiči da je oštetio državnu kasu za više miliona eura u slučaju *Carine*. Mugoša nije izvolio da se prije neki dan pojavi u sudnici podgoričkog Osnovnog suda.

Krajem marta uhapšen je bivši gradonačelnik Berana i aktuelni odbornik DPS-a u beranskom parlamentu **Vuka Golubović** zbog sumnje da je zloupotrijebio službeni položaj. Golubović je lišen slobode po nalogu Specijalnog državnog tužilaštva, ali pušten je da se brani sa slobode.

Istraga je u toku.

Naravoučenije: Glasajte i dalje za DPS!

Veseljko KOPRIVICA

GRANICE CRNE GORE I KOSOVA

Sporazum s greškom

Pored opisa glavnih prelomnih tačaka na granici, dio zakona o razgraničenju Crne Gore i Kosova su i njihove koordinate - gomila brojeva na desetak strana u dvije kolone. To se ne mijenja osmijesima Vujanovića i Tačija

Jedna zajednička izjava je postala deklaracija, potom je prerasla u aneks, na koncu se pretvorila u prateći dokument, niko ne može da predvidi njene naredne metamorfoze. Tako se ponovo zakovalo oko razgraničenja između Crne Gore i Kosova.

Predsjednik Crne Gore **Filip Vujanović** i Kosova **Hašim Tači**, zvanično je saopšteno 16. februara, sastali su se u Podgorici u Vili Gorica u namjeri da ohrabre Skupštinu Kosova da ratifikuje Sporazum o državnoj granici Crne Gore i Kosova potpisan u Beču 26. avgusta 2015.

„Nakon sastanka potpisali su zajedničku izjavu kojom su pozvali Skupštinu Kosova da izvrši ratifikaciju ovog sporazuma. Zajednički poziv upućen je polazeći od međusobnog povjerenja, dobre volje i potrebe daljeg unapređenja odnosa...“

Kad sporazum stupi na snagu, stvorice se, potpisali su predsjednici, uslovi da se formira Zajednička radna grupa za obilježavanje granične linije. „Ova radna grupa će, ukoliko bude potrebno, ponovo razmotriti i eventualno korigovati sektore u pravcu Čakora i Kulla e Zhlipt, a koja mogućnost je predviđena članom 7

stav 3 navedenog sporazuma“.

Na drugom mjestu reklo bi se – čista birokratija i malo pokazivanja dobrosusjedstva, da se vidi kako smo fini. Ovdje služi da kosovske vlasti još jednom pokušaju da „proguraju“ Sporazum o razgraničenju sa Crnom Gorom za koji već dvije godine ne mogu da obezbijede većinu u parlamentu. I zbog kojeg su protivnici ratifikacije, kad god je zaprijetilo da bi se neka većina mogla skrpiti, djelovali suzavcem. Uspješno.

Nekoliko dana nakon izjave

Naši sagovornici ocjenjuju da je priča o izjavama i aneksima pravno besmislena. „Svaki zakon se može izmijeniti samo donošenjem zakona o izmjenama tog zakona. Da bi se zakon promijenio morala bi se o njemu ponovo izjasniti Skupština Crne Gore. Ostalo je zamajavanje“

Vujanovića i Tačija kosovska vlada je dopunila Nacrt zakona sa „aneks-dogovorom predsjednika Kosova i Crne Gore” na osnovu kojeg se predviđa mogućnost korekcije prethodnog sporazuma u slučaju da su u pravcu Čakora i Kule počinjene greške.

Odbor Skupštine Kosova za spoljne poslove je u srijedu većinom glasova preporučio da se razmotri zakon. Skupština Kosova će taj posao raditi dok se ovaj broj *Monitora* bude štampao. Prema računici koju objavljuje RFE vladajuća većina može da obezbijedi 78 od 80 glasova koliko je za usvajanje zakona potrebno. Da li će naći i ta dva i obezbijediti neophodnu dvotrećinsku većinu u ovom se trenutku ne zna.

Pred poslanicima će se naći Nacrt zakona o demarkaciji, te prateći dokumenti, aneks sporazuma predsjednika Kosova i Crne Gore,

kao i izveštaj Državne komisije za obilježavanje granice koji je ustanovio da je prilikom demarkacije bilo grešaka. „Glasaće se samo za Sporazum, kojeg je izglasala i Crna Gora. Ostali dokumenti su za unutrašnju upotrebu”, kazao je šef poslaničkog kluba pokreta Samoopredjeljenje **Gljauk Konjufca**. Kosovski premijer **Ramuš Haradinaj**, međutim, tvrdi da će dogovor Vujanovića i Tačija biti uključen u zakon. Da se vidi i to čudo.

Lider Samoopredjeljenja **Aljbin Kurti** rekao je ranije da se demarkacija „prodaje” kao cijena za liberalizaciju viza i da Tači i Haradinaj ne misle na građane već na fotelju koja im se ljulja. Kurti je podsjetio da je, pored demarkacije, uslov za liberalizaciju viza i borba protiv korupcije i organizovanog kriminala. Po njegovim riječima, kosovski lideri treba da se bave

borbom protiv korupcije i da ostave dovoljno vremena za razgovore sa Crnom Gorom o demarkaciji.

Bilo kome Samoopredjeljenje simpatično ili ne, ono što političari iz te partije govore liči na stvarnost tako dobro poznatu „s ove strane grane”. Odeš kod crnogorskih prijatelja po načinu vladanja potpišeš nešto što je izjava, ali se u medijima da nakriti da je riječ o ozbiljnom dokumentu, onda u javnosti ta đavolja posla, korupcija i kriminal, padnu u drugi plan.

I laicima je jasno: da bi Sporazum o razgraničenju važio, Skupština Kosova mora usvojiti zakon identičan onom koji je crnogorski parlament donio u januaru 2016. Na početku zakona piše da se njime potvrđuje Sporazum o državnoj granici između Crne Gore i Republike Kosovo, zaključen u Beču 26. avgusta 2015, u originalu na crnogorskom, albanskom i engleskom jeziku.

Idio koji sad Vujanović i Tači prodaju kao otkriće je jasan - piše da će biti formirano Zajedničko radno tijelo koje će „polazeći od mjesnih, geografskih i ekonomskih uslova, prilikom obilježavanja državne granice” imati mogućnost da, „na osnovu uzajamnog dogovora, izvrši nužne i izbalansirane korekcije”. Pored opisa glavnih prelomnih tačaka na granici, dio zakona su i njihove koordinate - gomila brojeva na desetak strana u dvije kolone. To se ne mijenja osmijesima Vujanovića i Tačija.

Crnogorske vlasti su detalje priče uglavnom pokušale da zabašure pričom o dobrosusjedstvu. Ni slova o tome čemu je stvarno trebala da služi Vujanovićeva izjava o nečemu što već piše u Zakonu o potvrđivanju Sporazuma o državnoj granici između Crne Gore i Republike Kosovo.

Među ljudima koji hodaju, recimo, Hajlom, ipak, očekuju da bi buduća Komisija za razgraničenje mogla da ispravi neke od nepravdi.

Fevzija-Feka Kurtagić, predsjednik Planinarsko skijaškog kluba *Hajla* iz Rožaja za *Monitor* kaže da je Vlada ranije grupi građana obećala da će, kada se bude radilo fizičko razgraničenje i postavljala

• **DEKLARACIJA ZA ZBUNJIVANJE: Hašim Tači i Filip Vujanović**

granična obilježja, problematični djelovi Sporazuma biti ispravljani po sistemu - metar za metar.

„Najvažnije će biti kako će raditi komisija i ko će biti u njenom sastavu: ljudi koji poznaju teren i linije kojima je decenijama bila granica između Rožaja i Peći ili ljudi kojima će biti važno da zarade dnevnicu“, smatra Kurtagić.

On objašnjava da su predstavnici kosovske strane, na dijelu granice između Rožaja i Peći, najviše zainteresovani za mjesto koje se zove Štedim odnosno za Glodanske stanove jer tu izlaze na katun. Za rožajsku opštinu najvažnije je da se granica promijeni u mjestima Uljari i Derman do. „To je godinama pripadalo Rožajama. Na području Rožaja sporno je oko 250 hektara. Važno je da se ljudi iz svih opština u Crnoj Gori zajednički angažuju“, kaže Kurtagić.

Poslije Drugog svjetskog rata, objašnjava, savezna vlada nije dozvoljavala da se pomjeraju granice između republika, naslijeđene iz 1932. Bilo je dozvoljeno da se problemi vezani za AVNOJ-evske granice rješavaju na nivou opština. Na taj način su rješavana sporna pitanja između Rožaja i Peći i funkcionisalo je na obostrano zadovoljstvo – dvije opštine popisivale su odgovarajuće sporazume 1949. i 1961.

Pristup putu ka planini Hajla koji su pravili rožajski planinari, nadaju se u Rožajama, biće riješen razmjenom metar za metar.

„Mi posjedujemo dokumentaciju o radu fabrike Uljara za proizvodnju eteričnih ulja koja se nalazi na jednom od spornih područja. To nam je važno jer pokazuje da je to rožajsko i crnogorsko. Počev od 1962. do 1997. zemljoradnička zadruga je svake godine raspisivala licitaciju za korištenje pašnjaka na livadama Hajle. Ako nije bilo crnogorsko kako su mogli da prodaju mjesta za ispašu i da se sve to plaća u Rožajama“, kaže Kurtagić.

U Rožajama bi računali da je pravo da se Glodanski stanovi daju

Kosovu, a da Rožajci dobiju nazad Uljaru i pristup Hajli.

U Plavu su mnogo sumnjičaviji kada je riječ o dometima najnovijih intervencija oko Zakona o razgraničenju. Zakon je zakon, a deklaracija je ukrasni dio, kaže naš sagovornik koji smatra da je čitava stvar pokrenuta samo kako bi kosovska vlast uz pomoć drugova

ne može, ne sviđa im se što je to teritorija Crne Gore. Tamo inače, odavno nema nijednog katuna“, kaže naš sagovornik iz Plava. Tvrdi da na djelove crnogorske teritorije godinama niko iz Crne Gore ne smije da kroči: „Iza Bjeluhe, gdje su Paunovića livade, evo 20 godina niko ne smije da ode, na planinu Jelenak koja takođe pripada Crnoj

Fevzija Feka Kurtagić:
„Najvažnije će biti kako će raditi komisija i ko će biti u njenom sastavu: ljudi koji poznaju teren i linije kojima je decenijama bila granica između Rožaja i Peći ili ljudi kojima će biti važno da zarade dnevnicu“

iz Crne Gore, progurala kakav-takav sporazum i ispunila uslov za liberalizaciju viza za građane Kosova.

Po Plavu se ispredaju priče kako Ramuš Haradinaj ima puno imovine uz granicu sa Crnom Gorom, zgodne za razne etno i eko biznise.

„Albanci sa Kosova su nekada imali pravo da ljeti tjeraju stoku na ispašu, na primjer na planinu Bjelaja kod Hridskog jezera. Sad kad više

Gori - isto“. U Plavu tvrde da su granice njihove opštine bile potpuno jasne, zato što je riječ o tromedi Albanije, Kosova i Crne Gore.

Naši sagovornici ocjenjuju da je priča o izjavama i aneksima pravno besmislena. „Svaki zakon se može izmijeniti samo donošenjem zakona o izmjenama tog zakona. Da bi se zakon promijenio morala bi se o njemu ponovo izjasniti Skupština Crne Gore. Ostalo je zamajavanje“.

Čak i ako se zamisli da su i Crna Gora i Kosovo ozbiljne zemlje i da će detalje zajednička komisija popraviti savršeno, ostaje fakat da će koordinate pokazivati jedno, stvarnost drugo. Posao je urađen bespotrebno nepažljivo. Znamo mi nas: ako u Sporazumu piše jedno, a granični kamen komisija stavi na drugo mjesto, eto razloga da jedni druge, prije ili kasnije, gledamo poprijeko.

Miloš BAKIĆ

Ponavljjanje istorije

2014-2044: 1914-1944.

Piše: Milan POPOVIĆ

U teoriji svetskog sistema Imanuela Volderstina, 1914-2050. vreme je krize i kraja kapitalizma kao polumilenijumskog istorijskog sistema, a u ovom vremenu, 1914-1944. posebno mračan i nasilan period, ne dva, nego jednog, velikog, tridesetogodišnjeg rata, koji je, na poznat način, odlučio poslednju veliku smenu na tronu svetskog hegemonu. Da li je moguće ponavljanje istorije, 2014-2044., kao 1914-1944.?

Pitanje umnogome ostaje otvoreno. U traženju konačnog odgovora, valja se osloniti na ono što je već poznato. Za početak, na jedno važno metodološko načelo, i na nekoliko ponavljanja koja su se već dogodila.

Važno, možda i najvažnije od svih metodoloških načela, jeste načelo holizma, povezanosti i celine stvari. U našem slučaju, razumevanje ponavljanja koja su se već dogodila, kao i onih koja se tek mogu dogoditi, kao sastavnih delova većih celina i vremena, a ne kao potpuno odvojenih i nepovezanih zbivanja.

Dva najveća ponavljanja koja su se već dogodila, te koja su kao takva već i registrovana, čak i od strane vladajućih ekonomskih, političkih i ostalih analitičara, jesu, najpre: 1) 2008., kao godina početka nove velike svetske ekonomske i finansijske krize, po mnogim elementima slične velikoj ekonomskoj krizi 1929.; a zatim i: 2) 2016., kao godina početka novih fašizama, onog Donalda Trampa u SAD, i sličnih u nekim zemljama EU, dakle u samim centrima svetskog kapitalizma, po mnogim elementima sličnih, ako ne i opasnijih, od starih fašizama Benita Musolinija i Adolfa Hitlera, 1914-1944.

Za razumevanje ova dva ponavljanja, opet, najveći značaj ima izvanredna konceptualizacija „ekstremnog centra“ Tarika Alija. Posebno kada je reč o njegovom

odnosno njihovom glavnom klasnom i ideološkom mehanizmu, koji već evo trideset godina revno gura prema desnom ekstremu, istovremeno još revnije sve to lažno prikazujući kao tobožnji centar, desni ili levi svejedno.

Zahvaljujući upravo ovom mehanizmu, tek možemo da rasvetlimo i razumemo, i dva posebno važna unutrašnja mehanizma i ponavljanja, unutar drugog od naša dva najveća ponavljanja.

Prvi takav unutrašnji mehanizam odnosno ponavljanje, jeste mehanizam odnosno ponavljanje najbeskrupuloznijeg, pa i najekstremnijeg klasnog rata krupnog kapitala, kada god ovaj proceni da je i takav za njega neophodan. Dip stejt, veza između Volstrita, Benita Musolinija i Adolfa Hitlera, bila je ključna i pre sto godina. U tom pogledu, Donald Tramp je samo nova marioneta.

Drugi je mehanizam odnosno ponavljanje nesrećne posvađanosti unutar same levice, koja nesrećna posvađanost onda još i dodatno favorizuje, omogućava i olakšava uspon desnog ekstrema. U Italiji i Nemačkoj 1914-1944., to je bio nesrećni sukob između socijaldemokrata i komunista, u SAD 2016. onaj između klintonovaca i sandersovaca. S tim što je pre oko sto godina ovaj, na kraju, sa zakašnjenjem, ali ipak prevaziđen, kroz politike i saveze takozvanog narodnog antifašističkog fronta, dok danas, zbog produžene korumpiranosti i zaslepljenosti klintonovaca, i dalje traje.

U ovoj *Alterviziji* naglasak je bio na ponavljanju istorije. Tek na samom kraju nagoveštene su i neke razlike odnosno promene. Ali ovih drugih ima više. Istorija je uvek neka veoma složena kombinacija ponavljanja i promena. O ovim drugim, međutim, nešto više reči biće u jednoj od narednih *Altervizija*.

U oči godišnjice imenovanja nove uprave u Javnoj ustanovi *Grad teatar*, ostavku na članstvo u Savjetu Festivala podnio je arhitekta *Slobodan-Bobo Mitrović*. Neočekivana demisija Mitrovića, posvećenog aktiviste na polju očuvanja kulturno-istorijskih vrijednosti Budve, koji pokriva i funkciju predsjednika Mjesne zajednice Stari grad, zatekla je mnoge u lokalnoj upravi grada kao i zaposlene u Grad teatru, koji nisu krili razočarenje.

Na predlog političkog pokreta URA, koalicionog partnera nove vlasti u Budvi, Mitrovića je za člana Savjeta u februaru prošle godine imenovala Skupština opštine, dok je na mjesto predsjednika Savjeta u isto vrijeme a na predlog DEMOS-a čiji je član, imenovan **Siniša Jelušić**, profesor na Fakultetu dramskih umjetnosti na Cetinju.

Imena dvojice istaknutih budvanskih intelektualaca, dokazanih u poslovima u oblasti kulture i stvaralaštva, najavljivala su pozitivne promjene u radu tridesetogodišnjeg Festivala, kome je pod rukovodstvom mahom nekvalifikovanih DPS kadrova prijetilo gašenje zbog korupcije, zaduživanja, finansijskih prevara i mahinacija koje su postale predmet istrage Specijalnog državnog tužilaštva.

Za vršioca dužnosti direktora *Grada teatra* imenovana je tada **Milena Lubarda-Marojević**, zatečena na funkciji zamjenika bivšeg direktora **Blaža Radomana**, što je za mnoge bilo iznenađenje. Iako je bilo ideja da se posrnuli *Grad teatar* nakon trideset godina postojanja ukine, da se novi formira na zdravim osnovama, Savjet se odlučio na prelazno rješenje, do raspisivanja javnog konkursa. Međutim, konkurs za novog direktora *Grada teatra* se odužio i preko zakonskog roka od šest mjeseci za v.d. direktorovanje. Raspisan je, konačno, godinu dana kasnije, u utorak, 21. februara.

Iako detalji razloga zbog kojih je Slobodan-Bobo Mitrović napustio angažmana u *Grad tetaru* javnosti

GRAD TEATAR: OSTAVKE NA GODIŠNJICU NOVE UPRAVE

Festival traži novog direktora

Da li će Budvani ići u pozorište u Petrovac, pored onoliko praznih opštinskih prostora u Starom gradu koji vape za bilo kakvim angažmanom

nisu poznati, očito je da se radi o nezadovoljstvu postignutim rezultatima. „Smatram da je nemoralno sjedjeti na jednom mjestu godinu dana i ne promijeniti ništa, ni za jedan milimetar“, kaže Mitrović za *Monitor*.

Mitrović je bio član prvog Savjeta Festivala, daleke 1986. godine, kada je *Grad teatar* u obnovljenom Starom gradu, nakon katastrofalnog zemljotresa, započeo pozorišnu avanturu sa renomiranim imenima jugoslovenske kulturno-umjetničke scene. Koja je na kraju neslavno završila u korupciji i finansijskim zloupotrebama bivših direktora, mjerenim milionskim iznosima.

E ntuzijazam Mitrovića i želja da bogatim iskustvom i znanjem pomogne *Grad tetaru* da povrati ugled koji je uživao kao najznačajnija manifestacija te vrste na Crnogorskom primorju, izgleda da je splasnuo zbog nerazumijevanja i neslaganja sa rukovodećim timom Festivala. Upućenima je poznato da su tokom proteklih 18 sjednica Savjeta često sijevale varnice na relaciji Mitrović – Lubarda-Marojević, najviše zbog nečinjenja, zbog neracionalnog trošenja novca, zatim tehničke neopremljenosti Festivala i potpune organizacione nespremnosti, sa jedne strane, dok se ogromna sredstva troše na drugoj.

Za proteklu 2017. godinu budžet *Grada teatra* iznosio je milion eura.

To je mnogo više od budžeta sličnih i programski uspješnijih festivala u susjednim gradovima, Baru i Tivtu na primjer.

U kupni troškovi proteklog 31. Festivala iznosili su 150.000 eura dok je ostatak otišao na plate 27 zaposlenih i podmirivanje naslijeđenih dugovanja.

Po ovoj računici ispada da je za pripremu programa vrijednog 150 hiljada eura utrošeno 850 hiljada. Tako je na prvi pogled. Međutim nova-stara direktorica, Milena Lubarda-Marojević navodi, kako je veliki dio tog novca otišao na plaćanje dospjelih dugovanja po osnovu ugovora koje je prethodni tim sklapao sa firmama Budvanina **Marka Kentere**.

Članovi Savjeta bili su protiv vraćanja dugova iz sumnjivih poslova koji su kao takvi ocijenjeni i u Izvještaju o reviziji poslovanja za 2016. godinu, koji je sama naručila.

Kopirajt, jedna od brojnih Kenterinih firmi sa kojima je „sarađivao“ *Grad teatar*, označena je kao članica budvanske organizovane kriminalne grupe potpisivanjem sporazuma o priznanju krivice za nezakonito poslovanje i bogaćenje na račun Opštine i građana Budve, u iznosu od više miliona eura. U protekloj godini pod novom upravom Festival nije unaprijeđen ni u jednom svom segmentu, osim što su

Iako detalji o razlozima napuštanja angažmana u budvanskom Grad tetaru javnosti nisu poznati, svoje nezadovoljsvo postignutim rezultatima Slobodan-Bobo Mitrović je obrazložio riječima: „Smatram da je nemoralno sjedjeti na jednom mjestu godinu dana i ne promijeniti ništa, ni za jedan milimetar“

isplaćena potraživanja kontroverznim biznismenima.

Grad teatar nema gotovo nikakvu imovinu ni opremu za realizaciju pozorišnog programa. Nakon 30 godina nema sopstvenu scenu, nema kostime, reflektore, kablove...Svake godine iznajmljuje se neadekvatan prostor u crkvi Santa Marija, a na jedinoj sceni između crkava u Starom gradu, neudobnim montažnim

tribinama jedva se uveče može prići. Zvuči nedvjerovatno, taj prostor je u jeku „pozorišne“ sezone u potpunom mraku, pa posjetiocima prijeti opasnost da se polome...Na dugačkom platnom spisku Festivala nema jednog producenta, reditelja ili drugih kvalifikovanih kadrova za posao koji se obavlja.

U gradu se ne osjeća prisustvo ove javne ustanove čije funkcionisanje

građani finansiraju sa milion eura. Prilikom formiraja gradskog budžeta za 2018. uprava Festivala podnijela je zahtjev da taj iznos bude veći, čak 1.544.000 eura, što nije odobreno.

Grad teatar je postao anonimna firma zabavljena samom sobom, bez interesovanja za potrebe stanovnika Budve i nove generacije mladih koji u najbogatijoj opštini u Crnoj Gori odrastaju bez pozorišta, koncerata i drugih kulturnih događaja.

Suštinska zamjerka budvanskom Festivalu je ta, što nije uspio da obezbijedi osnovnu funkciju *Grad teatra* – obavezu rada tokom cijele godine. Budvanski Festival je izgubio identitet, govorio je profesor Jelušić na početku svog mandata na čelu Savjeta *Grad teatra*, uvjeren u predstojeće promjene.

„Budva mora da ima dinamičan kulturni život koji će zadovoljiti potrebe građana, koji se neće svoditi samo na teatarske sadržaje. Potrebni su kontinuirani kulturni programi, koji su rezultat promišljene kulturne politike a ne kao do sada da *Grad teatar* ima samo funkciju festivala”, kazao je prošle godine Jelušić

To se nije dogodilo. Budva je u pogledu kulturnih dešavanja i dalje mrtva sredina, daleka i mračna provincija u odnosu na susjedne gradove, iako upravo za te potrebe izdvaja najviše sredstava.

Direktorica Milena Lubarda-Marojević napominje kako je napravljen korak u tom pravcu time što je adaptiran prostor u Spomen domu *Crvena komuna* u Petrovcu, u kome će biti izvođen program u periodu od marta do juna ove godine.

Vidjećemo hoće li Budvani ići u pozorište u Petrovac, pored onoliko praznih opštinskih prostora u Starom gradu koji vapi za bilo kakvim angažmanom. U nedostatku prave pozorišne scene u Budvi, mnoge predstave i filmske premijere drugih, održane su u velikoj sali hotela *Splendid*. Ali ne i *Grad teatra* u kome ne osjećaju obavezu prema sugrađanima, koji ih za kontinuirani nerad, bogato nagrađuju.

Branka PLAMENAC

Slučaj *Ramada* tek je na pola puta

Nastupila je zastara pokretanja prekršajnog postupka protiv SD-a. Obratio sam se ASK-u za zvaničnu informaciju da li su postupili po mojim prijavama. Ukoliko nisu, postoji osnov za pokretanje krivične odgovornosti za nesavjestan rad u službi

Razgovor sa Mladenom Bojanićem, ekonomistom i doskorašnjim poslanikom počinjemo pitanjem: Da li ste vi zviždač u slučaju *Ramada*, kao što je nedavno ustvrdio Mladen Tomović, koordinator sektora za prevenciju u Agenciji za sprječavanje korupcije (ASK)?

BOJANIĆ: Nisam. Zviždač je g-đa Particija Pobrić koja je, u skladu sa Zakonom o sprječavanju korupcije, dostavila informaciju i dokumenta organu vlasti, tačnije poslaniku Skupštine Crne Gore. To je jasno i laicima, a kamoli pravnicima ASK-a. Međutim, očigledno je da su se, na čelu sa direktorom Radonjićem, svim silama trudili da opstruiraju dokazivanje ovog, sada pravosnažno presuđenog slučaja visoke korupcije, sačuvaju SD i uplaše Patriciju Pobrić, kao i sve kojima padne na pamet da prijave političku korupciju čiji su glavni akteri funkcioneri vladajućih partija.

Na osnovu tako nakaradnog tumačenja zakona, mogli su i direktora ASK-a proglasiti za zviždača. Riječ je o osobi koja je na početku ove afere zabranila svojoj tadašnjoj zamjenici da se sastane sa mnom kako bismo razgovarali o mogućnostima zaštite Patricije Pobrić, jedinog zviždača u ovom slučaju.

MONITOR: *Ko je u aferi Ramada gore prošao – Nebojša Obradović ili Patricia Pobrić?*

BOJANIĆ: Patricija Pobrić je ostala bez posla i bilo kakvih primanja dan nakon objavljivanja saznanja o visokoj korupciji u produženom trajanju. Bivši premijer Đukanović je javno osudio njeno prijavljivanje zloupotrebe državnih resursa, a Vlada se, da bi izbjegla sankcionisanja Obradovića, pozivala na pretpostavku nevinosti. Politički

direktor DPS-a, Tarzan Milošević, u pokušaju da brani neodbranljivo, dao je farsičnu izjavu da „zviždač može govoriti samo činjenice koje su fakat” (!?). Od sredine 2016. pa do prije par dana, Obradović je nesmetano obavljao funkciju direktora Direkcije za željeznicu (DzŽ), a ne bi me iznenadilo i da, kao bivši državni funkcioner, prima platu i narednu godinu. Dakle, dvije

i po godine nakon otkrivanja afere u kojoj je ošteti državni budžet iz tog istog budžeta prima platu.

Bez obzira na sve, znam da se g-đa Pobrić ne bi mijenjala sa bilo kojom pomenutom osobom.

MONITOR: *Da li je Obradović kažnjen ili nagrađen na prošlonedjelnjnoj sjednici Vlade?*

BOJANIĆ: Mediji su prenijeli nezvaničnu informaciju da se radi o ostavci. Ako je to tačno, onda su Vlada i premijer pokazali svo licemjerstvo ovoga svijeta. Kakva je to borba protiv korupcije, kako vole da kažu vladini zvaničnici? Da li to znači da je premijer samo koordinator ličnih interesa u podjeli plijena među vladajućim partijama, bez snage da smijeni člana vladajuće koalicije čak i ako je pravosnažno osuđen za korupciju? Ili se radi o čudnoj vezi Markovića i SD-a, jer podsjetiću, ne tako davno, Marković je u govoru na proslavi SD-a protivnike ove partije nazvao neprijateljima Crne Gore.

Imenovanje za v.d. direktora osobe koja je u sudskom postupku sračunato svjedočila u cilju pomaganja optuženom u izbjegavanju krivice za zloupotrebu službenog položaja, još je jedna u nizu drskih Vladinih odluka. Siguran sam da će se pokajati, jer očekujem da tužilaštvo podigne optužnicu protiv svih svjedoka odbrane čija su svjedočenja od suda

kvalifikovana kao sračunata sa ciljem izbjegavanja krivice optuženog.

MONITOR: *Drugi lažni svjedok predsjedava parlamentom?*

BOJANIĆ: Sudski proces je dokazao da je partija SD formirana korupcijom, prevarama se hranila, a lažima branila. Gotovo je normalno da i predsjednik parlamenta koji dolazi iz te partije lažno svjedoči u sudskom procesu. Ne postoji racionalan razlog da to prođe nekažnjeno, krivično-pravno i politički.

MONITOR: *Agencija je ignorisala Vaše dopise i slučaj protiv SD je u međuvremenu zastario. Šta sad?*

BOJANIĆ: ASK-u sam se dva puta (maj '17 i januar '18) obratio sa prijavom protiv SD-a zbog kršenja Zakona o finansiranju političkih subjekata, jer je pravosnažno presuđeno da je njihove skupove plaćala državna DzŽ. Navedeni zakon to tretira kao zabranjeno finansiranje i za to djelo je SD-a zapriječena kazna od 10 do 20 hiljada eura. Kako je prije nekoliko dana nastupila zastara pokretanja prekršajnog postupka za ovu zloupotrebu, obratio sam se ASK-u za zvaničnu informaciju da li su postupili po mojim prijavama. Ukoliko nisu, a izvjesno je da je tako, ubijeđen sam da postoji osnov za pokretanje krivične odgovornosti za nesavjesan rad u službi.

MONITOR: *Ni u tužilaštvu vas*

nijesu dočekali raširenih ruku?

BOJANIĆ: Tužilaštvo je procesuiralo Obradovića zbog krivičnog djela korupcije, ali čekam njihovu reakciju u vezi sa krivičnom prijavom protiv sedam svjedoka odbrane za lažno svjedočenje. S obzirom na činjenicu da je sutkinja Višeg suda Ana Vuković detaljno i nedvosmisleno napisala presudu sa obrazloženjem, i Apelacioni sud sve to potvrdio, siguran sam da je za dužinu vođenja izviđaja potrebno onoliko vremena za koliko se mogu pročitati ove dvije presude. Tamo sve piše, samo ne treba zatvarati oči.

Očekujem da tužilaštvo ubrzo podigne optužnicu protiv svih sedam prijavljenih i na djelu pokaže da učinioci krivičnih djela ne mogu proći nekažnjeno, bez obzira o kome se radi.

Ukoliko odbaci prijavu, ispašće da je Obradović nevin, a da su Specijalno državno tužilaštvo, Viši i Apelacioni sud napravili neviđenu zloupotrebu. Nemoguće da su svjedoci odbrane govorili istinu, a Obradoviću pravično presuđeno. Nije moguće da je njih šestoro na navodnom jednočasovnom okruglom stolu DzŽ popilo 200 flašica vode..., sve sjedeći na 220 stolica u bioskopskoj postavci. Nemoguće da je istinita tvrdnja Brajovića da DzŽ nije platila skupove SD-a kad njegov potpis i ostali materijalni dokazi, svjedočenja zaposlenih u Ramadi i nalaz vještaka pokazuju suprotno.

MONITOR: *U takvom okruženju, koji je smisao boriti se protiv kriminala i visoke korupcije?*

BOJANIĆ: Borba protiv korupcije ima smisla. Ne vidim alternativu. Ovaj slučaj je tek na pola puta, a daću sve od sebe da dobije puni epilog. Žrtva koju je podnijela Patricija Pobrić nas opominje. Ako je ona mogla da hrabro ustane protiv korupcije, ugrozi egzistenciju porodice, izdrži napade i od onih koji su joj prvi trebali pružiti ruku, a da se ni momenat ne pokoleba ko ima pravo da zatvara oči pred ovom pošasti?

Zoran RADULOVIĆ

(Ne)obaviješteni premijer

BOJANIĆ: Odmah nakon saopštenja Vlade da nije informisana o pravosnažnoj presudi, obratio sam se dopisom premijeru Markoviću. Na dopis nije bilo reakcije, pa sam ponovo pozvao premijera na hitnu reakciju. Ni tada nije odgovorio. Trećim dopisom sam ga podsjetio na njegove riječi o opasnosti korupcije. Tek nakon nejasnog Vladinog saopštenja o prestanku mandata direktoru DzŽ, iz kabineta premijera mi je telefonom ponovljena ta štura informacija. Još čekam zvaničan odgovor o razlogu prestanka mandata, da li je u pitanju ostavka ili razrješenje zbog pravosnažne presude za korupciju.

Bilo bi loše za Crnu Goru, a unizilo bi kredibilitet i premijera, da Marković zbog dva poslanika SD-a koji mu obezbjeđuju skupštinsku većinu, nije smio da razriješi direktora DzŽ već je čekao da on sam podnese ostavku.

Bilo je krucijalno važno za pitanje dosljednosti u borbi protiv korupcije da vidimo kako bi na Vladi za predlog razrješenja Obradovića glasali njegovi partijski drugovi, ministri Šehović i Hrapović, perjanice inkriminišućih Ramada skupova. Sve su prilike da ih je Marković, zarad trulog kompromisa, a moguće i svoje fotelje, sačuvao blamaže.

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

PRODAJEMO ZEMLJIŠTE SA IZVAREDNIM TURISTIČKIM POTENCIJALOM UKUPNE POVRŠINE OKO 2,2 HA

BOGIŠIĆI, TIVAT

PRODAJEMO ZEMLJIŠTE SA IZVAREDNIM TURISTIČKIM POTENCIJALOM UKUPNE POVRŠINE OKO 16 HA

VELIKA PLAŽA, ULCINJ

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

STANOVI NA EKSKLUZIVNOJ LOKACIJI U BEČIĆIMA

NOVOIZGRAĐENI STANOVI NA SVETOM STEFANU

NOVOIZGRAĐENI STANOVI
U BUDVI, BEČIĆI

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HIT NEDJELJE

„Majka mi ne da da idem u zatvor“.

**Milan Knežević,
poslanik DF**

Petar Trinajstić

Riječki fotograf na predavanju „Nikola Tesla, tko je taj čovjek?“;

- Taj univerzalni genij, poliglot, mislilac, svoj rad usmjerio je na budućnost i dobrobit čovjeka, jer ga je zanimala sudbina čovječanstva. Bio je promišljeni duhovni stroj.

(Novi list)

Branko Matan

Književnik i publicista:

- Razina koju bismo nekad opisivali kao razinu pripitog društva iz kolodvorske birtije u sitnim satima, danas je razina javne rasprave o reformi školstva... Uz takvu razinu možemo jedino biti zemlja neznalica i nacionalističkih fanatika.

(RSE)

Pero Zlatar

Bivši novinar, sada penzioner sa 83 godine;

- Ne idem više liječniku, budući da liječnici, novinari, financi i policajci nisu sretni ak' ti ništa na nađu...

(Jutarnji list)

Mira Otašević

Spisateljica:

- Ne mislim, niti sam ikad mislila, da umetnost može nešto da popravi, naročito ne u vremenu u kom se rađa. Ali da snažno ukaže, to može i to treba

da radi. Taj etički momenat u umetnosti je suštinski vrlo bitan i dokaz da umetnost nije dekor nego je mnogo, mnogo više od toga.

(Blic)

Pavao Pavličić

Umirovljeni profesor Filozofskog fakulteta u Zagrebu o upravo objavljenoj zbirci eseja „Pohvala starosti“:

- Ukratko, u starosti se čovjek bakće s istim problemima u sebi i oko sebe kao i u mladosti, samo s manje snage i manje živaca, i još ga okolina zbog toga poprijeko gleda.

(Jutarnji list)

Željko Jozić

Ravnatelj Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje koji je ove godine pokrenuo manifestaciju „Dan hrvatske glagoljice“ sa ciljem popularizacije tog pisma:

- Sama činjenica da djeca nakon osnovne i srednje škole nisu sposobna čitati glagoljička slova dovoljan je razlog da se pokrene ovakav jedan projekt. Ovakvom manifestacijom želimo hrvatskoj glagoljici, prvome pismu kojim su Hrvati zapisivali svoj materinski jezik, vratiti barem mali dio duga.

(Hina)

Sandi Mann

Psihološkinja na britanskom Sveučilištu Central Lancashire u kolumni za The Guardian „Zašto nam je tako dosadno“, uz tvrdnju da je ljudska pažnja manja od one zlatne ribice – osam sekundi:

- Što više ispunjavamo naš svijet s brzim stimulacijama visokog intenziteta, tim se više na to navikavamo te postajemo manje tolerantni na niže nivoe stimulansa... Ironija je da, iako bi naši mobilni uređaji trebali omogućiti da popunimo svaki trenutak, naša sredstva za dobivanje te zabave postala su ponavljajuća i rutinska da su postala izvor dosade u sebi.

(Novi list)

BOJAN KRIVOKAPIĆ

Autor romana „Proleće se na put sprema“;

- Sve što pišem je angažovano, jer imam mozak i razmišljam. Neke me se stvari tiču i donosim političku odluku da ću pisati i objaviti tekst. Ne znam otkud tolika potreba kod nas u bivšoj Jugoslaviji da se povlači pitanje angažmana. Ja lično molim boga da me neko pozove na neki program ili radionicu neangažovane književnosti, pa da vidim šta je to.

(Oslobođenje)

NINA ŽIVANČEVIĆ

Povodom svoje nove zbirke putopisnih eseja „Ono što se pamti“:

- Najveći podstrek da napišem ovu knjigu bio je poriv da objasnim sebi i drugima ono što na nekom putovanju stvarno vidim. Dakle, u Africi vidim nemaštinu, divljinu neoliberalizma i leprozne, a manje mahanje repa lavova u safariju.

(Politika)

DEJAN ZEČEVIĆ

Reditelj:

- Savremeni svet kao najsigurniji model preživljavanja afirmiše moralnu, političku, duhovnu i svaku drugu vrstu prostitucije i licemerja. Običan čovek ima utisak da danas uspevaju samo makroi i oni koji se prostitušu, i zaista ne znam kako će mlade generacije da formiraju sistem vrednosti.

(Večernje novosti)

Gerald Knaus

Autrijski analitičar, predsednik Evropske inicijative za stabilnost:

- Priznanje Kosova karta je Srbije za ulazak u EU, a izjava premijera

Edija Rame o „jednom predsedniku Kosova i Albanije za deset godina“, blef namijenjen EU da bi im poručili da na agendi imaju nešto čime im mogu skrenuti pažnju ako ih Brisel zanemari.

(RSE)

Grigorije

Vladika zahumsko-hercegovački i primorski:

- Imam utisak da su oni što odlaze ipak cvijet našeg naroda – to su oni pupoljci iz kojih se mogu razviti dobri plodovi. Stoga je njihov odlazak nešto najpotresnije i najalarmantnije što nam se dogodilo u proteklih 25 godina.

A intelektualci čute jer im, na izvestan način, ide naruku činjenica da odlaze oni koji lako mogu prozrijeti njihove slabosti i „nemuštost“, to jest istinu o tome kakva je i ko je zapravo domaća intelektualna elita.

(Buka)

KRALJICA

Plaćanja na rate

BEZ KAMATE SVUDA U SVIJETU!

**HIPOTEKARNA
BANKA**

Vama posvećena

UKUPNI TROŠKOVI ZA KORIŠĆENJE KARTICE:
mjesečna naknada 0,50 €

NAKNADA ZA KUPOVINU NA RATE:

- ✓ Na 6 mjesečnih rata za iznose **do 300 €**
Naknada za transakcije do 300 € je 2,00 € fiksno po rati
- ✓ Na 12 mjesečnih rata za iznose **preko 300 €**
Naknada za transakcije veće od 300 € je 3,00 € fiksno po rati

19905 www.hb.co.me

Socijalna nejednakost je globalni problem

Dobra vijest je da se nejednakost između zemalja globalnog juga i zemalja sjevera smanjuje jer se bruto nacionalni proizvod u zemljama u ubrzanom ekonomskom razvoju povećava. A loša da je širom svijeta rascjep između bogatih i siromašnih u pojedinim zemljama sve veći. Pritom socijalna jednakost nije prirodni zakon. Postoje kako političke tako i ekonomske mjere kojima bi se nejednakost mogla suzbiti.

Progresivni porez

Progresivni porez je kada se visoka primanja oporezuju po višoj poreznoj stopi nego niža primanja. Progresivni porez je najdjelotvornije sredstvo za socijalnu raspodjelu unutar društva. U brojnim zemljama se plaće pak oporezuju po višoj stopi nego prihodi od imovine kao, npr. akcija. To predviđa i porezna reforma američkog predsjednika Donalda Trumpa. Rascjep između bogatih i siromašnih se time još više povećava.

Mnogo prihoda od poreza u pojedinačnim zemljama država gubi zbog izbjegavanja poreza. Evropska komisija procjenjuje da zemlje članice svake godine gube između 50 i 70 milijardi eura zbog potpuno legalnih trikova izbjegavanja poreza kojima se služe veliki koncerni. Povratak progresivnom porezu i poreznom sustavu u kojem oni koji imaju najviše, najviše i plaćaju mogao bi omogućiti više financijskih investicija, primjerice, u obrazovanje i zdravstveni sustav.

Načelo prouzročitelja

Koncerni i poduzeća danas rade globalno. Sirovine se često nabavljaju tamo gdje najmanje koštaju, proizvodnja se odvija u zemljama u

kojima se rad plaća malo, prodaje se u cijelom svijetu ovisno o tome gdje su kupci koji imaju veliku kupovnu moć. Skandali kao s Panama ili Paradise Papers su u zadnje vrijeme izazvali veliku pozornost.

Troškove ovih globaliziranih proizvodnih lanaca snose pak ljudi i priroda na licu mjesta. Kada međunarodne ribarske flote u enormnim količinama love ribu u morima, a međunarodni poljoprivredni koncerni otkupljuju zemlju i koriste je za svoju proizvodnju, to uništava egzistenciju

lokalnih ribara i malih seljaka. A troškove za štetu nanесenu prirodi snosimo svi.

Oporezivanje koncerna na mjestu proizvodnje i globalni financijski registar kako bi se spriječili izbjegavanje poreza i pranje novca mogli bi osigurati novac za neophodne javne investicije. Izravna odgovornost koncerna za štete nanесene okolišu bila bi poticaj za ekološki i klimatski prihvatljivu proizvodnju.

Pravedne plaće i raspodjela

Kada veliki koncerni prijetu da će premjestiti svoju tvornicu ili neki proizvodni pogon u drugu zemlju zbog toga jer je radna snaga tamo jeftinija, vlade obično popuštaju. Zahtjevi za plaćama po tarifnom ugovoru, za više sigurnosti na radnom mjestu ili za socijalnim osiguranjem se zanemaruju i zaboravljaju. Niske plaće za pojedince pak znače siromaštvo, a za države gubitak prihoda od poreza. Države onda imaju manje novca za javne investicije. Spirala socijalne nejednakosti stalno se kreće prema dolje.

Niske plaće i socijalna nejednakost dugoročno uništavaju tržišta što šteti i gospodarskim subjektima. Jeftina radna snaga se, doduše, kratkoročno možda može pozitivno odraziti na prihode jednog poduzeća, no dugoročno će ono izgubiti ako bude pogođeno protestima, štrajkovima i nemirima. Sve dok je radna snaga slabo plaćena i ne može živjeti od svog posla neće nastajati tržišta na kojima će moći plasirati vlastite ili tuđe proizvode.

Obrazovanje za sve

Svuda na svijetu je obrazovanje karta za socijalni napredak. Samo tako ljudi iz zemlje mogu uhvatiti priključak u razvoju digitalne ekonomije, tzv. "Ekonomije 4.0".

Sve više poslova, naime, zahtijeva visoke obrazovne kompetencije. Dobar obrazovni sustav za sve osigurava dugoročno kvalificirane i dobro plaćene poslove, potiče demokraciju i participaciju u društvu. Obrazovanje za sve uz socijalnu jednakost stabilizira društvo i čini ga manje prijemčivim za nasilje i socijalne nemire.

Poticanje ravnopravnosti spolova

I u bogatim i u siromašnim zemljama žene u prosjeku zarađuju manje od muškaraca i rjeđe nego muškarci pripadaju političkim ili ekonomskim elitama. Ukoliko se ostvarivanje ravnopravnosti nastavi dosadašnjim tempom, bit će potrebno još 217 godina da muškarci i žene budu isto plaćeni.

Možemo li sebi priuštiti da polovica svjetskog stanovništva bude zapostavljena? Studije pokazuju da su žene te koje stavljaju kao prioritet obrazovanje i dobru ishranu za svoju djecu. Bez aktivnog uključivanja žena - kako ekonomski tako i politički - neće biti moguće ukinuti socijalnu nejednakost.

Dw.de

Postoje mjere koje bi mogle ublažiti socijalnu nejednakost - kako na međunarodnoj tako i na nacionalnoj i regionalnoj razini. Evo pet primjera za to

Na margini

„Hiljade izbjeglica žive u nehumanim uslovima i nikoga više za to kao da nije briga“, kaže za *Monitor* predsjednik Saveza udruženja izbjeglica i raseljenika u Crnoj Gori Mićo Marjanović

Smrt raseljenica u Beranama majke i kćerke, **Miroslave (70)** i **Dragane Gačević (40)**, pokrenula je niz pitanja o tome kako i u kojim uslovima, nakon dvije i po decenije, živi izbjeglička i raseljnička populacija u Crnoj Gori.

Nesrećne žene pronađene su nedavno mrtve u kući u naselju Hareme u Beranama, a po svemu što je policija utvrdila već pri prvom pregledu, vjerovalo se da nije bilo u pitanju nasilje, već da je smrt nastupila prirodnim putem. Starica je bila nepokretna zbog moždanog udara, a njena kćerka teški dijabetičar.

Iz Centra za socijalni rad u Beranama nezvanično je rečeno da one, kao strani državljani, nijesu bila prijavljene za bilo kakav vid pomoći, kao i da se ovom centru nijesu obraćale ni one niti bilo ko drugi za eventualnim pronalaženjem adekvatnijeg smještaja.

Iz Narodne kuhinje koja radi pri Eparhiji budimljansko-nikšićkoj potvrdili su da su nesrećne žene bile njihovi korisnici izvjesno vrijeme, ali da su takvu vrstu pomoći otkazale zbog prirode bolesti i hrane koja im nije u tom smislu odgovarala.

Iz Opštine Berane je rečeno da je mlada žena dolazila i više puta dobijala jednokratne pomoći u hrani, drvima i novcu. Da je neko, ipak, zatajio u ovom slučaju, nema sumnje.

Slučaj su policiji prijavile komšije, koji su kazali da Draganu, koja je bila pokretna, nijesu vidjeli već sedam osam dana.

„Kćerka je izlazila i kako je nismo

vidjeli nekoliko dana, to je već bilo sumnjivo. O njima znamo samo toliko da su došle iz Kraljeva i da nijesu imale struju sve ove godine. Komšiluk je pomagao koliko je mogao, ali je sa njima bilo teško ostvariti komunikaciju“, rekao je jedan od komšija.

Tijelo mlađe žene je bilo pored kreveta, na podu, dok je beživotno tijelo starice bilo na krevetu. Kasnija obdukcija nezvanično je potvrdila da se radilo o gušenju ugljen-monoksidom, koji je iscurio iz neispravne peći, u prostoriji u kojoj su žene živjele u nehumanim uslovima.

Predsjednik Saveza udruženja izbjeglica i raseljenika u Crnoj Gori **Miće Marjanović** ne krije ogorčenje, ali kaže da nije iznenađen smrću žena koje su, kako kaže, sa Kosova najprije došle negdje u Kraljevo, a zatim lutale od nemila od nedraga, dok se nijesu skrasile u Beranama.

Samo kroz Berane je prošlo preko šezdeset hiljada nevoljnika. Većina se kasnije vratila kućama ili su se iselili u treće zemlje, a oko tri i po hiljade ostalo je u ovom gradu. Većina ne posjeduje lična dokumenta, pa su institucije, osim zdravstvenih, za njih zatvorene

„Ovako nešto smo mogli da očekujemo da se svaki dan dogodi. Hiljade izbjeglica žive u nehumanim uslovima i nikoga više za to kao da nije briga, posebno ne nevladine organizacije koje su jedno vrijeme dobro profitirale na račun ove populacije. Svaka izbjeglička porodica je priča za sebe“, kaže Marjanović.

On ističe da je mnogo novca ušlo i prošlo kroz Crnu Goru na račun izbjeglica, a da se njihov život ni u čemu nije popravio.

„Mnogi žive na ivici gladi i bijede, a ja vam odgovorno tvrdim da nema takozvanog humanitarnog radnika da nije u međuvremenu napravio kuću“, tvrdi Marjanović.

Crna Gora je postala utočište za izbjeglice i raseljena lica devedesetih godina, kada su počeli ratovi u susjednoj Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, i kasnije na Kosovu. Broj izbjeglica dostigao je vrhunac 1999. godine, kada se ovdje slilo 160 hiljada ljudi.

Samo kroz Berane je prošlo preko šezdeset hiljada nevoljnika. Većina se kasnije vratila kućama ili su se iselili u treće zemlje, ali njih oko tri i po, do četiri hiljade ostali su do danas u ovom gradu, što je više nego u svih ostalih devet sjevernih crnogorskih opština, zajedno.

Većina ne posjeduje lična dokumenta, osim izbjegličke karte, a sa njom sve institucije u našoj državi, osim zdravstvenih, za njih su zatvorene.

Neposjedovanje crnogorskog državljanstva i ličnih dokumenata

znači da se ne mogu registrovati na biroima rada, što je preduslov za pronalaženje posla. Ne mogu dobiti vozačku dozvolu. Ne mogu se čak ni vjenčati. Isključeni iz zvaničnih strukutra ne mogu dobiti ni kredit za otpočinjanje samostalnog posla jer, naravno, banke ne daju kredite licima bez ličnih dokumenata. Ne mogu studirati niti konkurisati za stipendije.

Mnogi smatraju da Crna Gora proračunato oteže sa rješavanjem pitanja izbjeglica i davanja crnogorskog državljanstva, jer ne želi da uvodi nove glasače u tijesno podijeljeno biračko tijelo. Pretpostavka vlasti je da bi srpski opredijeljene izbjeglice bile naklonjene crnogorskoj opoziciji.

„Da li je normalno da ni poslije dvadeset i šest godina života u Crnoj Gori, izbjeglice i raseljenici, njih oko devedeset odsto, nemaju prava da biraju i da budu birani? Nemaju pravo glasa. Naravno da nije normalno. Još početkom dvijehiljaditih usvojena je čuvena *Sarajevska deklaracija* koju su potpisale sve države bivše Jugoslavije, i kojom je bilo predviđeno da se svi problemi izbjeglica, uključujući i državljanstva, riješe do 2006. godine. Dvanaest godina nakon isteka toga roka mi nismo nigdje stigli osim do statusa stranca“, kaže Marjanović.

On ističe kako su države u okruženju ipak napravile neke pomake, dok Crna Gora te probleme rješava još uvijek više deklarativno.

„Imam utisak kao da su napravili neke logore za izbjeglice, i sada nam kažu – trpite. Na šta vam liči ovo naselje Rudeš, najveći izbjeglički centar na sjeveru države. Smučilo

mi se više od života u njemu. Nema noći da mi neko od nevoljnika ne pokuca na vrata sa molbom i očekivanjem da riješim nemoguće“, kaže Marjanović.

Dvije i po decenije kasnije, u Beranama u izbjegličkim centrima živi svega nešto više od hiljadu nevoljnika. Oko devedeset izbjegličkih porodica u kolektivnim centrima više od dvije godine žive bez struje.

Na prste se mogu prebrojati oni koji su preko humanitarnih organizacija napravili sopstvene kuće i riješili stambeno pitanje.

„To znači da njih oko tri hiljade i dalje žive podstanarski, u uslovima za koje ne znamo kakvi su. Njih više niko ne obilazi, kao što nije obilazio ni ove nesrećne žene koje su skončale ovako“, kaže Marjanović.

On objašnjava da dobar dio njih, naročito onih iz Hrvatske imaju primanja oko tri stotine eura. Izbjeglice sa Kosova imaju penzije iz Srbije i sedamdeset pet eura dodatka sa Kosova, dok najmanje, od stotinu do stotinu osamdeset eura primanja, imaju izbjeglice iz Bosne i Hercegovine.

„Njih čak dvadeset odsto nemaju nikakva primanja. Od čega oni žive? Toliko je hrane dopremljeno u Crnu Goru na njihov račun, a mnogi ni danas nemaju za koru hljeba. Moramo, nažalost, konstatovati da su se neki obogatili na naš račun“, tvrdi Marjanović.

On podsjeća da je u Beranama počela izgradnja četiri zgrade sa ukupno oko stotinu stanova za izbjeglice iz kolektivnog centra Rudeš. Taj projekt se realizuje iz sredstava Evropske unije, ali Marjanović smatra da time neće biti riješeni svi problemi.

„Mi već imamo nekoliko zgrada koje su napravile humanitarne organizacije, ali oni koji tamo stanuju su samo nužno smješteni. Odnosno, stanovi nijesu njihovi. Oni nemaju pravo da ih otkupe. Tako će, bojim se, biti i sa ovim stanovima na Rudešu, kaže Marjanović.

Marjanović podsjeća na činjenicu da izbjeglice koje su opredijeljene da u Beranama ostanu da žive čine deset odsto ukupnog stanovništva.

„Dobro je da se grade zgrade i novi smještaj, kvalitetniji, za jedan dio ove populacije. Ali je teško gledati kako neki od izbjeglica kopaju po kontejnerima u potrazi za hranom“, kaže Marjanović.

On ističe kako čak i poslije skoro dvije i po decenije od početka ratova i prvog talasa velikih migracija, odnosno treće generacije izbjeglica bez državljanstva, njihova integracija u novonastalim državama i dalje najčešće znači težak rad za dnevnicu od desetak eura. Kraćenje drva, s jeseni, ili čišćenje snijega, zimi.

Treba li uopšte reći da one izbjeglice koje su „promašile“ Balkan kada su bježali od ratova i našli utočište u zapadnoevropskim zemljama ili preko okeana, danas uživaju sva prava kao i lokalno stanovništvo. Bez egzistencijalnih problema. Crna Gora je i sa izbjeglicama daleko od Evrope.

Tufik SOFTIĆ

• **MIĆO MARJANOVIĆ:** „Mnogi žive na ivici gladi i bijede“

Slobodan pad UCG

Na *Vebometriks* (*Webometrics*) rang listi svjetskih univerziteta objavljenoj u januaru ove godine, Univerzitet Crne Gore (UCG) pao je za 1.010 mjesta u odnosu na jul prošle godine. Tada je ova ustanova objavila da je svoj skor popravila za 79 mjesta i dospjela na 2370. poziciju. Međutim, od ukupno 11.998 univerziteta koji su rangirani na ovoj listi, Crna Gora se trenutno nalazi na 3.380. poziciji.

Parametri koji su najviše uticali na lošiji plasman ove institucije odnose se na otvorenost i vidljivost koji podrazumijevaju prisustvo sadržaja i elektronskih dokumenata na veb-u.

Na UCG se pravdaju time da je na lošije pozicioniranje uticalo puštanje u rad novog integrisanog veb portala. To je, navode u saopštenju uzrokovalo tehničke promjene kao posljedicu izmjene postojeće infrastrukture koju pretraživači korišćeni od strane *Vebometriks-a* nisu mogli prepoznati. Očigledno krivi su oni, ne UCG.

Prema njihovim riječima, Google i ostali pretraživači nisu imali dovoljno informacija o UCG u trenutku kada je postavljan novi sajt, a brojni dokumenti koji su se nalazili na ranijim sajtovima organizacionih

Na *Vebometriks* rang listi svjetskih univerziteta objavljenoj u januaru ove godine, Univerzitet Crne Gore (UCG) pao je za 1.010 mjesta u odnosu na jul prošle godine. Pri tom, to je jedina lista na kojoj se UCG uopšte rangira. Na ostalim značajnim svjetskim listama teško da će se uskoro i naći

jedinica „uklanjani su često iz neobjašnjivih razloga”.

Profesor dr **Vladimir Pešić** kaže da je na poziciju UCG na *Vebometriks* listi, odnosno na parametar otvorenosti direktno uticalo to što se ove godine ta institucija nije našla na prestižnoj *Top Universitis by Google Scholar Citations* listi, na kojoj je prošle godine zauzimala prilično visoko mjesto (među 2000 vodećih svjetskih univerziteta).

„Pretpostavljam da je u pitanju greška nastala zbog toga što *SCImago Istraživačka grupa* nije uzela u obzir citiranost naših naučnika. Vjerujem da se u direktnoj komunikaciji sa njima to može ispraviti i da UCG može zauzeti poziciju koju realno treba da zauzme”, kaže Pešić za *Monitor*.

Ponudili smo prorektorki UCG

Ireni Orović i direktorki Direktorata za visoko obrazovanje **Muberi Kurpejović** da daju svoje viđenje pada UCG na *Vebometriks* listi. Odgovore nam nisu dostavile.

No i bez odgovora jasno je da su neophodne promjene kada je riječ o nauci u Crnoj Gori.

„Već više od dvije godine u Crnoj Gori se ne raspisuju nacionalni projekti, što je praćeno ćutanjem istraživačke zajednice. Bez nacionalnih projekata nema napretka u različitim oblastima nauke, a time ni napretka kad je riječ o poziciji Crne Gore na *SCImago* listi”, navodi Pešić i ističe da je pozicija Crne Gore veoma skromna i kada je riječ o domaćim naučnim časopisima, s obzirom da je samo jedan - *Ecologica Montenegrina* - indeksiran u *SCImago*.

Docent dr **Branka Bošnjak** smatra da bi bolje bilo da su se nadležni na UCG bavili rejtingom Univerziteta i stimulisali profesore da se više posvete naučno-istraživačkoj djelatnosti nego što su se bavili političkim žongliranjem i revanšizmom prema neistomišljenicima, što se negativno odrazilo na rejting ove ustanove.

„Univerzitet je postao poligon za razna politička nadgornjavanja i od njih kao da se nije imalo kad baviti onim čime bi Univerzitet

Vebometriks rang lista

Vebometriks je rang lista svjetskih univerziteta koju objavljuje istraživačka grupa *Cybermetrics Lab* pri Španskom nacionalnom istraživačkom vijeću. Pozicija zavisi od obima i kvaliteta dostupnog i transparentnog sadržaja koje proizvodi univerzitet, a cilj rangiranja je povećanje vidljivosti akademskih i istraživačkih institucija na Internetu i podsticanje otvorenog pristupa objavljenim naučnim rezultatima.

Kriterijumi na osnovu kojih *Vebometriks* rangira univerzitete su prisutnost, vidljivost, otvorenost i izvrsnost.

Rang lista se objavljuje dva puta godišnje, u januaru i julu, a obuhvata preko 19.000 institucija širom svijeta.

Pretposljednji u regionu

Kada je riječ o zemljama iz regiona, lošiju poziciju zauzima jedino Univerzitet u Tirani, koji je trenutno na 5978. mjestu. Najbolje rangiran je Univerzitet u Ljubljani (325.), dok su beogradski i zagrebački univerzitet na 625, odnosno 692. mjestu. Univerzitet svetog Ćirila i Metodija u Skoplju je na 1612. poziciji, a Univerzitet u Sarajevu na 2039.

Za utjehu UCG je na ovoj listi još uvijek bolji od privatnih UDG-a, koji je na 9.709 mjestu, i Mediterana na 10.851.

Što se tiče ostalih referentnih rangiranja, na *Lajden rang listi* (Leiden Ranking, Holandija), iz okruženja, na 155. mjestu nalazi se Beogradski univerzitet, Ljubljanski na 271, Zagreb na 358, a Univerzitet u Novom Sadu je na 721. mjestu.

QS rang lista (Quacquarelli Symonds, Velika Britanija), sa podacima koji se odnose na ovu godinu, svrstava Zagrebački univerzitet na 601-650. poziciju, Univerzitet u Ljubljani je na 651-700. mjestu, a Beogradski univerzitet i Univerzitet u Mariboru su na poziciji 801-1000.

Na *Times Higher Education listi* (Velika Britanija) iz regiona u 2018. godini najbolje je rangiran Univerzitet u Splitu koji se nalazi na poziciji 501-600, dok su univerziteti u Ljubljani i Mariboru rangirani na 601-800. mjestu. Beogradski univerzitet je na 800. poziciji, a Zagrebački zauzima 801-1000. mjesto.

Najrelevantnija je *Šangajska lista* (Shanghai Ranking) 500 najboljih univerziteta, na kojoj svoje mjesto nađe svega oko dva odsto svih univerziteta u svijetu.

Ova lista sadrži niz naučnih oblasti i kriterijuma koji se boduju, među kojima su i broj dobitnika Nobelove nagrade i Fildsove medalje. Na zbirnoj listi se nalaze samo dva univerziteta iz regiona – Beogradski (201-300) i Univerzitet u Ljubljani (401-500).

trebao da se bavi, a to je nauka i obrazovanje. Zabrinjava i činjenica da se ta tendencija nastavlja i dalje što može dodatno da sruši ionako urušeni ugled jedinog državnog univerziteta”, kaže Bošnjak.

Pešić ocjenjuje da treba uraditi dosta toga na mijenjanju dosadašnje politike kad je riječ o crnogorskoj nauci: „Prije svega u prepoznavanju kriterijuma i mehanizama kojima ćemo ispuniti jasne indikatore napretka naučne zajednice – a to je pozicija koju ne samo Univerzitet, već i država ima na renomiranim međunarodnim listama kao što je SCImago. To bi trebao da bude najbolji i jedini indikator uspješnosti nečijeg rada, posebno Ministarstva nauke”, dodaje Pešić.

Kada se uporedi sa univerzitetima u regionu i tu je UCG među najlošijima.

„I u regionu smo rangirani najgore, materijalno potpuno degradiran kadar, mladi naučnici sa malim izgledima za napredovanje jer izborno zvanje zavisi od fonda časova, a onda su prinuđeni da čekaju biološku smjenu generacija. Mnogo je problema, ali izgleda malo volje za rješavanje istih i vraćanje ugleda Univerzitetu Crne Gore”, rekla je za *Monitor* profesorica Bošnjak.

Vebometriks je jedna od pet najznačajnijih lista kada je u pitanju rejting svjetskih univerziteta. I jedina na kojoj se Univerzitet Crne Gore nalazi.

Na ostalim značajnim listama kao što su *Lajden rang listi* (Leiden Ranking, Holandija), *QS*

Vladimir Pešić: „Već više od dvije godine u Crnoj Gori se ne raspisuju nacionalni projekti, što je praćeno ćutanjem istraživačke zajednice. Bez nacionalnih projekata nema napretka u različitim oblastima nauke, a time ni napretka kad je riječ o poziciji Crne Gore na SCImago listi”

Branka Bošnjak: „Univerzitet je postao poligon za razna politička nadgornjavanja i od njih kao da se nije imalo kad baviti onim čime bi Univerzitet trebao da se bavi, a to je nauka i obrazovanje“

rang lista (Quacquarelli Symonds, Velika Britanija), *Times Higher Education* listi (Velika Britanija) i najrelevantnijoj *Šangajska lista* (Shanghai Ranking) UCG teško da će se uskoro naći.

A neki univerziteti za koje smo doskoro mislili da su na sličnom rang u UCG su rangirani na Šangajskoj listi. Tako su se na prošlogodišnjoj Šangajskoj listi po prvi put pojavili i univerziteti u Nišu, Kragujevcu i Novom Sadu, i to među 500 najboljih univerziteta iz oblasti matematike, rangirani između 301. i 400. mjesta (Niš), odnosno 401. i 500. mjesta (Kragujevac i Novi Sad).

Tokom protekle godine UCG je imao prećih poslova od razvoja nauke. Kao što su sukobi u rukovodstvu i izbor i imenovanja rektora.

Miljana DAŠIĆ

NAJODGOVORNIJI ZA POHARU
KOLAŠINSKIH ŠUMA JOŠ IZMIČU PRAVDI

Pred sudom samo lugari

Kolašin je opština u kojoj je tokom minulih godina zabilježena najizraženija bespravna sječa šume. Ova opština prednjači u broju krivičnih prijava protiv zaposlenih u područnoj jedinici Uprave za šume. Krivično se gone, međutim, mahom oni na dnu hijerarhije zaduženih za brigu o šuma

Pustošenje kolašinskih šuma počelo je odavno, a skorašnje aktivnosti nadležnih inspekcija, prema mišljenju mnogih, poprilično su zakasnile. Tokom minule dvije godine Uprava za inspeksijske poslove podnijela je sedam krivičnih prijava protiv zaposlenih u kolašinskoj područnoj jedinici Uprave za šume. Oni se sumnjiče da su omogućavali i sudjelovali u bespravnoj sječi šume. Riječ je, uglavnom, o zaštitarima,ugarima i doznačarima...

Vanrednom kontrolom kolašinske Uprave za šume, u junu prošle godine, u gazdinskim jedinicama Pješčanica, Pčinja i Rijeka Mušovića, otkrivena je bespravna sječa. Ukradene su hiljade kubika. Šumokradice su sjekle bukve i jele, a utvrđenu štetu nadležni mjere stotinama hiljada eura.

Komisija je u izvještaju tada navela i da je započelo bespravno probijanje šumskih puteva i vlaka, čija je dužina oko 21 kilometar. To je ukazivalo da su šumokradice namjeravale da nastave pustošenje šume u tim rejonima. U gazdinskoj jedinici Pješčanica Pčinja, u kojoj je

bespravnom sječom pričinjena šteta veća od 214.000 eura, šumu je čuvao lugar koji nije bio u stalnom radnom odnosu. Još nekoliko kolašinskih šumara je imalo isti status.

Protiv Kolašince, lugaara **R.B.**, zaduženog za zaštitu šuma u gazdinskoj jedinici Mušovića Rijeka, policija je ljetos podnijela krivičnu prijavu, sumnjičeći ga za nasavjestan rad u službi. „On je nesavjesno postupao ne obilazeći rejon i ne prijavljujući bespravne sječe na ovom području. Kako se sumnja, dozvolio je bespravnu sječ u količini od 1340,56 metara kubnih drvne mase,

Ugazdinskoj jedinici Pješčanica, Pčinja, u kojoj je bespravnom sječom pričinjena šteta veća od 214.000 eura, šumu je čuvao lugar koji nije bio u stalnom radnom odnosu. Još nekoliko kolašinskih šumara je imalo isti status

čime je pričinio štetu Upravi za šume u iznosu od 82.966 eura. R.B., sumnja se, nije izvršio premjer, žigosanje i evidentiranje bespravno posječenih stabala i nije ih evidentirao na terenu i šumi u knjigama evidencije za rejon za koji je bio zadužen", saopštila je policija.

Službenici Odsjeka za suzbijanje privrednog kriminala Osnovnom državnim tužilaštvu, nekoliko dana prije toga, podnijeli su krivičnu prijavu i protiv lugara **M.M.** On je bio zadužen za čuvanje šume u rejonu Vučje i „omogućio nepoznatim počiniocima da izvrše bespravnu sječu

prirodnog bogastva. Objašnjavaju da će se i prilikom narednih kontrola, vjerovatno, dešavati da se „kola slome” na onima koji su najniže u hijerarhiji.

Svakako da treba krivično goniti i te ljude, koji su prekršili zakon. Međutim, time se vrlo često ostavlja lažan utisak da su preduzete neke značajne mjere da se zaštite šume, odnosno ovo što je od kolašinskih šuma ostalo. Bojim se da će najveće šumokradice i oni koji su im pomagali iz Uprave za šume ostati neidentifikovani i nastaviti da rade na isti način kao prethodnih

se ekološki i privredni zločin nad najznačajnijim privrednim resursom sjevera Crne Gore”, kaže Dožić.

On tvrdi da su prvi koraci, koji su doveli do takvog stanja, učinjeni donošenjem zakona o šumama 2000. godine, kada su i uvedene koncesije. Na taj način, kaže, Dožić, „zakonskim odredbama, kroz statusnu i organizacionu formu, oblast šumarstva je udaljena od društvene brige”.

Podsjećajući da kada je riječ o bivšim jugoslovenskim republikama, od Crne Gore, samo Slovenija ima više površine pod šumama. Od evropskih država više teritorije pod šumama od nas imaju samo Finska i Švedska, pa Dožić apeluje da se što prije razmotri mogućnost osnivanja posebnog ministarstva čija će briga biti taj značajan nacionalni resurs.

Prema njegovim riječima, ponašanje pojedinih koncesionara odavno je društveni problem. Ta preduzeća, tvrdi on, uništavaju asfaltne i makadamske putve, remete vodotoke, zatrpavaju izvorišta... Pored toga što bespoštedno i bez adekvatnih kontrolnih mehanizama krče šume, kaže Dodžić, firme koje eksploatišu šumu, ne osjećaju ni najmanju potrebu da išta učine kada je riječ o zaštiti i obnavljanju. Lokalne uprave, tvrdi, treba da se što hitnije izbore za veća ovlaštenja i uvid u gazdovanje u šumama na njihovoj teritoriji.

A u kolašinskoj lokalnoj upravi skoro godinu dana su čekali odgovor iz Uprave za šume, kako bi utvrdili koliko tačno novca od koncesionih naknada nije „leglo” na opštinski račun. Tek nedavno te informacije su stigle, pa se u Opštini sada bave upoređivanjem podataka iz Poreske uprave i Uprave za šume. Što se tiče zaštite šume tu, tvrde, malo šta mogu učiniti. O bližoj i plodonosnoj saradnji sa nadležnima za šume sa državnog nivoa za sada nema govora. Kolašinska izvršna vlast nema ni precizne podatke o tome koliko je štete pričinjeno bespravnom sječom šuma na području te opštine.

Dragana ŠĆEPANOVIĆ

• STANJE ALARMANTNO:
Kolašinske šume

u šumi koja je državno vlasništvo, u količini od 744.80 m² bruto drvene mase bukovih stabala“.

Krajem minule godine krivična prijava je podnesena i protiv **M.V.**, takođe lugara, zbog nesavjesnog rada u službi na istom i rejonu Trebaljevsko-lipovačkih šuma. Još nekoliko njihovih kolega se sumnjiče za isto krivično djelo. Činjenica da će se lugari naći pred sudom, za one koji znaju na koji se način godinama eksploatišu kolašinske šume, nije previše ohrabrujuća. Šteta i obim bespravne sječe, koje su konstatovala nadležne inspekcije i komisije, nije ni približna stanju na terenu. Štete prouzrokovane nasavjesnim radom lugara i zaštitara, kažu sagoornici *Monitora*, samo su mali dio stvarne „pohare” tog

godina. Ništa nije riješeno brojnim krivičnim prijavama prošle godine”, kaže inženjer zaposlen u kolašinskoj Upravi za šume koji je želio da ostane anonimn.

Prema riječima **Dragiše Dožića**, nekadašnjeg dugogodišnjeg direktora Šumsko-industrijski kombinat (ŠIK) *Tara* i rukovodioca nekadašnje Republičke samoupravne interesne zajednice za šumarstvo Crne Gore, stanje u oblasti šumarstva je alarmantno.

„Nastavi li se ovakvo krčenje i neplanska sječa šuma i ako se ne preduzme hitno nešto kako bi se zaštitio šumski ekosistem, biće kasno za interventne mjere. Ne smije se zaboraviti koliko je proces obnove šuma dugotrajan. Minulih godina pred očima crnogorske javnosti dešava

U Hrvatskoj su najugroženiji zdrav razum i njena budućnost

Hrvatska se nalazi na prekretnici, a radikalna desnica nas gura prema uništavanju svake šanse za pristojan život i pristojnu zemlju u doglednoj budućnosti. Prošlo je vrijeme da se na tu temu pravimo nevješti i, kako to neki znaju reći, tražimo „umjerenu sredinu između istine i laži, ili fašizma i antifašizma“

MONITOR: *Traje polemika o posjeti predsjednika Srbije Aleksandra Vučića Hrvatskoj, koji je prvi lider iz Srbije koji je kročio na Kapitol poslije princa Pavla Karadordjevića 1940. godine. Kako ocjenjujete tu posjetu, šta su njeni konkretni rezultati?*

PUSIĆ: Poslije ratova u devedesetim prvi predsjednik Srbije koji je došao u Hrvatsku bio je Boris Tadić. Oko Vučićeve posjete se digla tolika galama zbog njegove osobne, kontroverzne političke povijesti i zbog činjenice da ga je pozvala desna politička opcija koja je u ovom trenutku na vlasti u Hrvatskoj. Bez obzira na to, smatram da je dobro da ga je hrvatska predsjednica pozvala i da je srbijanski predsjednik došao. Razbijanje tih tabua je preduvjet za

budući napredak, a ovime se i desna strana političkog spektra u Hrvatskoj, nego na odnose između Hrvatske i Srbije. Jasno se pokazalo da su sve one tobože spontane demonstracije ekstremne desnice, šatoraši koji su godinu i pol sjedili u Savskoj, prijetnje plinskim bocama usred Zagreba, dvije kolone i sprečavanje Vlade i predsjednika Josipovića da na Dan sjećanja priđu Vukovarskom groblju, demonstranti na Markovom trgu ispred Vlade koji su se čak penjali po krovovima, da je sve to bilo u organizaciji HDZ-a ili bar jednog dijela HDZ-a. Sada, HDZ ima i predsjedničku i premijersku funkciju, Vučić dolazi u Zagreb, mediji su puni citata iz njegovih govora iz 90-ih, a na demonstracijama se na par sati spontano okupi tristotinjak ljudi. To je možda prava mjera stvarnog interesa za takvu vrstu politike i istovremeno pokazatelj metoda kojima se bar jedan dio HDZ-a spreman služiti kad nisu na vlasti. Za mene je to vrlo važan rezultat jer jasno ukazuje na najopasniju prepreku razvoju političke demokracije u Hrvatskoj.

Drugi se više odnosi na unutarnje političku situaciju u Hrvatskoj, nego na odnose između Hrvatske i Srbije. Jasno se pokazalo da su sve one tobože spontane demonstracije ekstremne desnice, šatoraši koji su godinu i pol sjedili u Savskoj, prijetnje plinskim bocama usred Zagreba, dvije kolone i sprečavanje Vlade i predsjednika Josipovića da na Dan sjećanja priđu Vukovarskom groblju, demonstranti na Markovom trgu ispred Vlade koji su se čak penjali po krovovima, da je sve to bilo u organizaciji HDZ-a ili bar jednog dijela HDZ-a. Sada, HDZ ima i predsjedničku i premijersku funkciju, Vučić dolazi u Zagreb, mediji su puni citata iz njegovih govora iz 90-ih, a na demonstracijama se na par sati spontano okupi tristotinjak ljudi. To je možda prava mjera stvarnog interesa za takvu vrstu politike i istovremeno pokazatelj metoda kojima se bar jedan dio HDZ-a spreman služiti kad nisu na vlasti. Za mene je to vrlo važan rezultat jer jasno ukazuje na najopasniju prepreku razvoju političke demokracije u Hrvatskoj.

MONITOR: *A šta očekujete u budućnosti s obzirom na to da Hrvatska potražuje 1945 svojih nestalih građana, da će tražiti od*

Srbije ratnu odštetu od 40 milijardi eura, da ni granice između Hrvatske i Srbije nisu riješene...

PUSIĆ: Susjedi uvijek imaju tzv. neriješenih pitanja i zato je komunikacija važna. Rješavanje pitanja nestalih je ljudski vrlo važno i zato bitno za naše odnose. Mislim da nije problem da se ne zna ili da nema podataka, već je problem u političkoj klimi u odnosima. Raspravljjanje o ratnoj odštetu i razmjerima koje ste naveli, je kontraproduktivno za otkrivanje sudbine nestalih. Tko će dati te podatke ako će se oni koristiti za traženje ratne odštete? Ta priča o silnim milijardama odštete naprosto nije realna, namijenjena je prvenstveno domaćoj publici i s tim bi trebalo prestati ako se želi stvarni napredak. Što se granice tiče, ne mislim da će to biti toliki problem. Naše iskustvo s arbitražom je loše, jer nas je druga strana pokušala i skoro uspjela prevariti. No konačni ishod onoga što su arbitri odlučili nije loša podloga za dogovor. Poštivanje katastarskih granica u rješavanju državne granice u skladu je s onim što Hrvatska predlaže.

MONITOR: *O Vučićevoj posjeti govorilo se i u Saboru. Jedni kažu da je predsjednica Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović bila Alisa u zemlji čudesa, a Vučić kao u Velikoj Srbiji, jedni Vučića i dalje vide kao ratnog hušakača iz devedesetih, a predsjednica Hrvatske kao evropskog političara... Šta Vi na to kažete?*

PUSIĆ: Jasno da ima raznih komentara, ali jedno je nedvosmisleno pokazano: ne samo liberalni centar i lijevi centar, već i hrvatska i srbijanska desnica smatraju da je komunikacija između Hrvatske i Srbije nužna i jedini mogući način rješavanja problema. To je napredak.

MONITOR: *Vlada premijera Andreja Plenkovića Srbiji i dalje šalje diplomatske note, još nije riješen spor oko granice sa Slovenijom, ni odnosi sa BiH nisu idealni.... Kako Vi kao bivša ministrica spoljnih poslova Hrvatske ocjenjujete aktuelnu spoljnu politiku Hrvatske?*

Oko Vučićeve posjete se digla tolika galama zbog njegove osobne, kontroverzne političke povijesti i zbog činjenice da ga je pozvala desna politička opcija koja je u ovom trenutku na vlasti u Hrvatskoj

PUSIĆ: Što se Plenkovićeve vlade tiče, to su problemi koje treba riješiti, bez obzira na konzistentnu vanjsku politiku. Prvi put sam od ove vlade čula neki, bar grubi koncept vanjske politike u Plenkovićevom govoru pred Europskim parlamentom u Strasbourgu pred dva tjedna. To nije bilo loše, ali je bilo vrlo daleko od hrvatske stvarnosti, od dominantnog javnog govora, od nekih vanjskopoličkih ciljeva koje promovira predsjednica, pa i jedan dio tvrdog HDZ-a u Saboru. U tom smislu Hrvatska je, kao i mnogo puta do sada, na raskršću: može krenuti prema prosvijećenij, institucionalno stabilnoj državi slobodnog, otvorenog društva, ili natrag u autarhiju i socijalno nazadnjaštvo.

MONITOR: *U hrvatskim medijima kritički analizira nedavna nastup Bakira Izetbegovića na HRT gdje je izjavio da treći entitet u BiH nije moguće stvoriti a da ne dođe do ratnih konflikta. Vaš komentar?*

PUSIĆ: Interes je BiH da zadrži svoje stanovništvo, i Bošnjake, i Srbe, i Hrvate, i sve ostale koji ne pripadaju ni jednoj od ove tri grupacije. Zato je važno da se svi osjećaju predstavljenima u vlasti. Kako to postići, a istovremeno izbjeći da jedna nacija bude zarobljenikom jedne političke stranke je drugo pitanje. Ono je danas, nakon gomile pogrešaka i krivih koraka za koje su odgovorni BiH političari, ali i „vanjski faktori”, još mnogo teže. Činjenica je da se danas u BiH svi osjećaju potcijenjeni, prevareni i

Ima li šanse da se stvori kritična masa snaga iz svih etničkih grupacija koje žele bolji život u boljoj BiH? I ima li pameti da se to postigne bez negiranja ili zatiranja identiteta bilo kojeg naroda? To su danas najteža pitanja i najvažniji odgovori za sudbinu BiH, a time i za trajni mir u Jugoistočnoj Europi

ugroženi. I na neki način imaju pravo. „Vanjski faktori” su tome samo pridonijeli i dalje pridonose. Ima li šanse da se stvori kritična masa snaga iz svih etničkih grupacija koje žele bolji život u boljoj BiH? I ima li pameti da se to postigne bez negiranja ili zatiranja identiteta bilo kojeg naroda? To su danas najteža pitanja i najvažniji odgovori za sudbinu BiH, a time i za trajni mir u Jugoistočnoj Europi. Zato je tamo dolijevanje ulja na vatru izvana zločin. Svi trebaju poći od te činjenice.

MONITOR: *Kako je moguće u regionu smiriti taj verbalni rat koji proizvodi neprijateljstva između Hrvatske, Slovenije, BiH i Srbije?*

PUSIĆ: Samo komunikacijom, postepenim uspješnim rješavanjem problema jednog po jednog, smanjivanjem euforije i upotrebe nacionalizma u političke svrhe, oštrom borbom protiv korupcije, konstantnim prokazivanjem ciničnog

populizma, razumijevanjem vlasti kao u prvom redu odgovornosti, oslobađanjem medija od služenja vrlo partikularnim političkim interesima, boljim životnim standardom i školama. Drugim riječima, postepenom promjenom političke kulture u regiji. Pretpostavka za sve to je dugotrajni mir. To je prva zadaća generacija koje danas žive i djeluju u javnom prostoru zemalja naše regije.

MONITOR: *Imajući sve to u vidu, kakvu budućnost predviđate ovom regionu, da li je moguće da će se ponoviti ratne devedesete?*

PUSIĆ: Kao što sam rekla, to je odgovornost svih nas. Mi znamo iz vlastitog iskustva da države mogu dobivati i gubiti ratove, ali društva uvijek gube i treba im jako dugo da se oporave. To može zvučati malo patetično ili neambiciozno. No, ako ste pratili ovogodišnju Sigurnosnu konferenciju u Munchenu, mogli ste

vidjeti da je barem pet svjetskih lidera spomenulo rat kao realnu mogućnost u doglednoj budućnosti. Mi na te globalne događaje ne možemo mnogo utjecati, ali ono što možemo je pobrinuti se da taj rat, ako do njega dođe, ne bude u našoj regiji.

MONITOR: *Kako na to što se dešava u Hrvatskoj i okruženju reaguju hrvatski intelektualci?*

PUSIĆ: Različito. Intelektualci su po definiciji u većem dijelu skloni kritičkom mišljenju, otvorenom društvu, otporu šovinizmu, slobodi mišljenja, izražavanja i kreativnosti, komunikaciji preko i uprkos granicama... Ali, naravno, ima i onih drugačijih. Opozicija je u Hrvatskoj momentalno slaba i relativno neorganizirana, tako da nema prave točke političkog okupljanja. U ovom trenutku su najzanimljiviji intelektualci – umjetnici okupljeni oko kazališta.

MONITOR: *Ranije ste imali dosta neprijatnosti zbog javnih istupa, opet Vam se prijeti preko društvenih mreža, mnogi su iz opozicije etiketerani kao hrvatske izdajice... Ko je danas najugroženiji u Hrvatskoj od desno-nacionalističkih radikala?*

PUSIĆ: Bez ikakve dvojbe najugroženiji su zdrav razum i budućnost Hrvatske! Mržnja, prijetnja i nasilje glavni su alati političkih ekstremista. Također, ono perverzno izokretanje u kojem glupo postaje pametno, ružno lijepo, laž istina itd. Kako trenutno nema lijevo-revolucionarnih ekstremista na političkoj sceni, radikalna, nacionalistička desnica vlada tim prostorom i tim instrumentarijem. Već sam rekla da se Hrvatska nalazi na prekretnici, a radikalna desnica nagura prema uništavanju svake šanse za pristojan život i pristojnu zemlju u doglednoj budućnosti. Mislim da je prošlo vrijeme da se na tu temu pravimo nevješti i, kako to neki znaju reći, tražimo „umjerenu sredinu između istine i laži, ili fašizma i antifašizma”. Tako dobivamo polulažljive polu-fašiste, a toga je zaista već dosta!

Veseljko KOPRIVICA

MITRALJEZI U CRNOJ GORI

Mitraljezi su u XX vijeku počeli masovno da se upotrebljavaju u evropskim armijama; smatrani su za jedno od najsmrtonosnijih oružja, a obezbjeđivali su bolju odbranu i očuvanje položaja na bojišnom polju. Crnogorska armija bila je prva na Balkanu, a među prvima u svijetu koja je posjedovala mitraljeze. Prvi mitraljezi stigli su u Crnu Goru 1895. godine iz Rusije kao vojna pomoć zajedno sa pošiljkom pušaka sistema *Berdan*. Ipak, zbog brzog tehnološkog napretka u proizvodnji oružja, crnogorski mitraljezi ubrzo zastarijevaju. Tako da se početkom XX vijeka počelo tragati za savremenijim konstrukcijama automatskih mitraljeza, koji su se počeli uvoditi u armijama susjednih zemalja. Austrougarska je svoje odrede naoružala svojim *Škodinim* mitraljezima, a Rusi i Italijani koristili su njemačke - *Maksim* mitraljeze. U želji da isprati savremene tokove naoružanja, a ipak svjesna svoje finansijske situacije, Crna Gora je nastojala da svoju armiju naoruža kvalitetnim mitraljezima. Već 1905. godine vođeni su razgovori u Londonu oko nabavke „reter“ mitraljeza. Međutim, crnogorska vojska se odlučila za *maksimove* mitraljeze, pošto je u svojim redovima imala puno oficira koji su se u Rusiji uvjerali u njihov kvalitet. Ministarstvo vojno je u prvoj polovini 1906. godine sa koncernom „Deutsches Waffen und Munitions – Fabriken“ iz Berlina potpisalo ugovor o isporuci 12 mitraljeza, sistema *Maksim M.* 1895. kalibra 7,62 mm. Godinu dana kasnije, ispostavilo se da je Crna Gora ovu nabavku izvršila preuranjeno, jer su već bili patentirani noviji modeli *maksimovih* mitraljeza, koji su bili znatno lakši i pogodniji za planinski teren Crne Gore.

Pošto se pripremala za Balkanske ratove, crnogorska vojska odlučuje da povede nove razgovore sa njemačkim fabrikama, oko kupovine novih mitraljeza. Aprila mjeseca, 1912. godine upravitelj vojno – oružanih radionica crnogorske vojske Ilija Hajduković, piše pismo njemačkom inženjeru Georgu Lugeru o tome da je Crna Gora namjerna kupiti 60 do 100 mitraljeza sistema *Maksim*. Ubrzo nakon toga stigao je odgovor iz Njemačke, u vidu dvije ponude, jednu za nabavku 50, a drugu za nabavku

100 mitraljeza. Sistem ovih mitraljeza bio je kao i kod onih kupljenih 1906. godine, ali znatno usavršeniji. Crna Gora bi pri ovoj kupovini dobila popust od 20%. Radi lakšeg dogovora, Njemci su na Cetinje poslali svog čuvenog inženjera Luger. Nakon proračuna i dogovora, ugovor je sastavljen i potpisan na Cetinju 24. jula 1912. U ime crnogorske vlade, ugovor je potpisao predsjednik i ministar vojni, brigadir Mitar Martinović, a u ime njemačke fabrike oružja i municije u Berlinu, Georg Luger. Ugovorom je predviđeno da se Crnoj Gori isporuči 50 mitraljeza bez štitova, 100 rezervnih cijevi kalibra 7.62 mm, 500 platnenih redenika sa 250 metaka i 300 drvenih redeničkih kutija. Ukupna cijena mitraljeza sa opremom, iznosila je 314.165,75 kruna. Njemci su se obavezali da 30 mitraljeza isporuče 4 mjeseca nakon potpisivanja dokumenta, a ostalih 20, dva mjeseca od isporuke prve partije. Crna Gora bila je dužna da nakon potpisivanja ugovora, kao akontaciju uplati 1/3 ukupne cijene.

Početak Balkanskih ratova i situacija na skadarskom frontu, zahtijevali su ubrzavanje isporuke oružja. Zbog toga je Ilija Hajduković nekoliko puta išao u Berlin, kako bi pregledao i ubrzao isporuku. Dvanaest mitraljeza bilo je spremno odmah da se uputi za Crnu Goru, a preostalih 38 trebalo je da bude gotovo do sredine novembra. Kupljeni mitraljezi transportovani su za Crnu Goru preko Švajcarske do Barija, odakle su prevezeni grčkim brodom za luku Bar. Crnogorska vlada je tada bila u teškoj finansijskoj krizi, pa nije mogla isplatiti dug za decembarski rok. Što se tiče kvaliteta mitraljeza, oni su se pokazali kao ubojiti i sigurni, međutim, pošto za njih nijesu bili kupljeni štitovi, posada je bila izložena neprijateljskoj vatri, pa su oruđa usljed oštećenja bila trajno onesposobljavana za upotrebu. To je nadoknađeno tek 1913. godine. U nabavci mitraljeza za Crnu Goru, veliku pomoć pružio je slavni inženjer Georg Luger. On je bio veliki prijatelj Ilije Hajdukovića i veoma je poštovao Crnogorce. Interesantno je da je Luger prilikom svoje posete Cetinju, kao prilog „dobrim starim borbama“, u znak poštovanja Ministarstvu vojnom uplatio 1000 perpera donacije.

Piše: **Boban BATRIĆEVIĆ**

U želji da isprati savremene tokove naoružanja, a ipak svjesna svoje finansijske situacije, Crna Gora je nastojala da svoju armiju naoruža kvalitetnim mitraljezima. Već 1905. godine vođeni su razgovori u Londonu oko nabavke „reter“ mitraljeza. Međutim, crnogorska vojska se odlučila za maksimove mitraljeze, pošto je u svojim redovima imala puno oficira koji su se u Rusiji uvjerali u njihov kvalitet

Heroji bitki za moć

Gotovo svi analitičari iz regiona smatraju da se tema trke u naoružavanju na Balkanu naduvava. Ali ukazuju na fenomen militarizacije koju dio medija sprovodi kao propagandnu kampanju u borbi političkih aktera za vlast

Nabavka dvije i po hiljade komada dugih cijevi za potrebe Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP) Republike Srpske danima je tema o kojoj se polemše u javnosti Bosne i Hercegovine, i regiona. Da li se radi o nabavci naoružanja u svrhu borbe protiv terorizma ili je sve u cilju zastrašivanja javnosti, namjere da se osvajaju teritorije, kako dramatično prenose neki mediji.

Gardian nabavku automatskih pušaka stavlja u kontekst separatističkih grupa i pokušajem RS da tako nešto sprovede kroz oružani sukob. Time se bave i domaći mediji, mada njihovi kritičari smatraju da tako nešto nije moguće, s obzirom na prisustvo međunarodne zajednice u BiH.

Sve dozvole MUP RS dobio je od nadležnih državnih ministarstava i bezbjednosnih agencija, tako da je zakonski okvir poštovan. „Policija RS ne samo da će nabaviti 2.500 pušaka, nego i sve što bude bilo potrebno za specijalnu policiju i što je u standardu regionalnih policija u borbi protiv terorizma i onoga što savremene policije imaju,” poručio je predsjednik

RS Milorad Dodik.

Bošnjački politički predstavnici izražavaju zabrinutost tvrdeći da je MUP RS u posljednje vrijeme nabavio više naoružanja nego sve agencije na nivou BiH zajedno. „Za Bošnjake i Hrvate je ovo loš signal pogotovo ako se uzme u obzir nacionalna struktura zaposlenih u MUP-u koja je gotovo jednonacionalna... Ako se doda i priča o obuci specijalnih snaga od strane specijalaca iz Rusije, mi smo ovdje zabrinuti”, poručili su iz Koalicije Domovina u Narodnoj skupštini RS.

U Centru za bezbjednosne studije BiH kažu da sama nabavka naoružanja nije sporna, jer su ispoštovane procedure i udovoljen zakon. Ali, u kontekstu ranijih dešavanja, kao što je prisustvo bezbjednosno sumnjivih lica iz Srbije i Rusije, te postojanje Centra za obuku u Zalužanima kod Banjaluke, priča je dobila novu dimenziju.

„Da li ovo političke strukture koriste pred izbore, da li se ovaj dio Evrope koristi za usmjeravanje pažnje na veće igrače i promovisanje njihovih težnji i interesa ka ovom dijelu Balkana, to je pitanje. Nama

je mnogo veća prijetnja to što u BiH postoji oko 750.000 komada nelegalnog naoružanja”. kazao je **Denis Hadžović**, direktor Centra za bezbjednosne studije BiH.

Nerijetko se može čuti kako strašne posljedice u BiH može imati svako zveckanje oružja susjeda južno od Save i zapadno od Drine. Naslovnice srpskih medija ciklično podsjećaju na naslovnice specijalizovanih časopisa o vojnom naoružanju i opremi. Danima se licitira sa količinom naoružanja koje će Srbija dobiti, kupiti na kredit, ili na neki misteriozan način nabaviti – najčešće od Rusije i njoj bliskih zemalja.

Pretposljednji ciklus je počeo krajem 2015. kada je Hrvatska najavila kupovinu američkih višecijevnih samohodnih lansera raketa M270 MLRS s dometom projektila od 300 do 350 kilometara. Srbija je odgovorila kako ona može „više i jače“, pa je u Beograd iz Rusije stigla ponuda za kupovinu moćnog sistema S300.

Godinu kasnije, krenuo je novi ciklus. Hrvatska je najavila da će nabaviti nove helikoptere, a Srbija da će avione dobiti od Rusije.

„Hrvatska mora da se naoruža, no to i nije neko naoružavanje nego uklapanje u NATO koncepciju”, smatra sarajevski vojno-politički analitičar **Neven Kazazović**.

Analitičar **Daniel Šunter** kaže

kako postoji legitimna potreba Srbije da modernizuje svoje izrazito zastarjele kapacitete naoružanja i u tom smislu nabavka aviona pod povoljnim uslovima i raketnih sistema protivvazdušne odbrane (PVO) nije sporna.

Vojni komentator iz Beograda **Aleksandar Radić** navodi da je između Beograda i Moskve potpisan ugovor za nabavku devet helikoptera, od toga šest za vojsku, a tri za policiju. Ugovorena je i nabavka šest aviona MiG 29 iz Rusije. To je donacija, ali Srbija će morati da plati značajan iznos, 185 miliona dolara, za generalni remont tih aviona, rezervne djelove i održavanje.

Po Radiću kad je riječ o složenim borbenim sistemima, Srbija nije nabavila ništa još od vremena bivše Jugoslavije. „Ukoliko bude zamenjeno staro oružje i nabave avioni da bi bila spašena avijacija, onda se to ne bi moglo smatrati jačanjem vojne moći, već se radi o nabavkama nužnim da bi se održao minimum operativnih sposobnosti vojske”.

Analitičar iz Zagreba **Igor Tabak** navodi da su raketni sistemi za Hrvatsku već nekoliko godina više na papiru i u novinama nego u realnosti. „Hrvatska je od Njemačke kupila 12 samohodnih haubica i kad one stignu, nakon dugo vremena, bićemo u stanju otpisati nešto

Lista vojne snage

Specijalizovani vojni portal *Global fajerpauer* rangirao je armije svijeta po snazi. Najjača vojska na Balkanu, prema statistici zapadnog portala, je grčka, koja se našla na 28. mestu u cijelom svijetu. Slijede Rumunija na 42. poziciji, Mađarska na 63. pa Bugarska i Hrvatska na 67. i 68. mestu.

Prema ovom rangiranju Srbija je pozicionirana na 83. mestu iza koje su se našle Albanija (90), Slovenija (113), BiH (121) i Makedonija (122). Crna Gora nije navedena na listi.

istrošene tehnike. Nabavljeno je i 16 izviđačko-borbenih helikoptera, a vjerovatno će u dogledno vrijeme doći na red i nabavka transportnih helikoptera. Riječ je o izuzetno malim količinama, simboličnim za nekakvu trku u naoružanju“, kaže Tabak.

Gotovo svi analitičari iz regiona smatraju da se tema trke u naoružavanju na Balkanu naduvava preko svake mjere. „Ona je dobila lažnu formu regionalne trke u naoružavanju – koje nema – i priprema za nekakav oružani sukob, što je takođe fikcija“, kazao je Šunter za *Dojče vele*. Po njemu, postoji drugi fenomen. „Militarizacija koju deo medija sprovodi kao propagandnu kampanju.”

Ta tema se, kaže novinar nedeljnika *Vreme* **Dejan Anastasijević**, aktualizuje u Srbiji u vrijeme predizbornih kampanja. On dopušta da postoji širi kontekst. Svijet je postao nestabilnije mjesto, nadnacionalne strukture možda više nisu garant nečije bezbjednosti. „Odatle i potiče potreba tipa 'da se mi ipak naoružamo', pa da bolje dočekamo budućnost kakva god bila.”

Anastasijević ukazuje da je balkanski region već neko vrijeme prilično zapostavljen – i to od EU, ali i SAD-a. „To dovodi do toga da se države ovdje osjećaju nesigurnije, i počinju da se naoružavaju. Mi pratimo loše globalne trendove”.

Rasprava postaje ozbiljnija kad se uzmu u obzir strateški partneri

Sporovi oko kosovske vojske

Kao jedan od dokaza neoružavanja u region, smatra se i nastojanje vlasti u Prištini da Kosovske bezbjednosne snage pretvore u armiju. „Kosovo će nastaviti s procedurom zakonskih izmjena o promjeni mandata Bezbjednosnih snaga u Oružane snage”, izjavio je svojevremeno za RSE predsjednik **Hašim Tači** uz poruku da Priština o tome neće nikada pregovarati sa Srbijom.

Generalni sekretar NATO-a **Jens Stoltenberg** prenio je kosovskim rukovodiocima „ozbiljnu zabrinutost” NATO saveznika o predlozima kosovskih vlasti, saopšteno je u zapadnoj alijansi. Ambasada SAD-a u Prištini je, takođe, izrazila zabrinutost zbog najave Kosova o promjeni mandata Bezbjednosnih snaga Kosova bez ustavnih amandmana.

U Prištini albanski političari tvrde da se sa Srpskom listom vode razgovori o transformaciji Bezbjednosnih snaga u kosovsku vojsku. Podrška ove parlamentarne liste je neophodna za promjenu u Ustavu kojom bi transformacija bila omogućena. Predstavnici Srpske liste negiraju da se o tome razgovara i tvrde kako neće glasati za ustavne promjene koje bi dovele do transformacije KBS.

u pozadini, kao gotovo mitski antagonisti – Amerikanci i Rusi. Poznat je kontekst u kojem se dvije velesile odmjeravaju preko leđa manjih. „Toga bi oni koji u tu trku ulaze, pogotovo oni koji je iniciraju, morali biti svjesni“, kaže komentator iz Zagreba **Tomislav Jakić**.

Stručnjak za sociologiju vojske i rata **Ozren Žunec**, s Filozofskog fakulteta u Zagrebu, smatra da su razmjere naoružavanja više komične nego potencijalno opasne. „Kako bi obnovile svoj arsenal, obje vojske traže pomoć tamo gdje im je to politički oportuno. Hrvatska se ulaguje Americi, a Srbija želi da ostane u dobrim odnosima s EU i s Rusijom, što nije lako balansirati.“, kaže Žunec. „Predmet s naoružanjem naduvavaju mediji, kao i poneki političar u lovu na lake poene“, zaključuje Žunec.

Ljubodrag Stojadinović, vojni

značaj.“

Tabak, ukazuje na „ratna sjećanja i traume ljudi“ ali da ne treba zaboraviti ni izbore“. „Tada Beograd i Zagreb prebacuju jedan drugom lopticu kroz medije što onda diže tenzije“.

Ilegalno oružje u BiH

„U Bosni i Hercegovini postoji 750.000 komada ilegalnog oružja“, pisao je još 2015, austrijski list *Kleine Zeitung* konstatujući da „statistički gledano, svaki peti stanovnik BiH ilegalno posjeduje oružje“.

Oružje koje je na crnom tržištu kupljeno u BiH, zaplijenjeno je u zapadnoj Evropi, prije svega u Velikoj Britaniji, Francuskoj i skandinavskim zemljama.

Dva francuska novinara su prije četiri godine u jednom novinskom članku ukazala na ovaj problem. Oni su na Palama za 400 eura kupili *kalašnjikov* i zajedno s njim se autobusom vratili u Pariz.

Prema SEESAC, na Balkanu je oružje dio „kulture“. To ide u paketu sa činjenicom da se rat desio relativno skoro. Riječ je uglavnom o lakom naoružanju, pištolji, mine, eksplozivi, automatsko oružje, mitraljezi i slično.

U SEESAC su procijenili da u Srbiji 15 odsto stanovništva posjeduje registrovano oružje, a da je u Crnoj Gori to slučaj sa oko 20 odsto.

okrenut ka Zapadu, što se osjeća i u domenu odbrane. „Srbija ima jako dobru saradnju sa NATO“.

Analitičari ukazuju da, prema ispitivanju javnog mnjenja, građani ne žele da ratuju, a da političari prave militarističku atmosferu.

„Sve srpske vlade pričaju o povratku na Kosovo. Smatra se da to donosi glasove, a kada pitate ljude da li bi ratovali za Kosovo, onda dobijate 70-ak procenata onih koji kažu – ne,“ iznio je Radić. Tabak kaže: „Niko ne očekuje sukobe“.

BiH između Srbije i Hrvatske i sa Dodikom koji često najvaljuje separatističke akcije je najosjetljivija. „Na Balkanu je

loša situacija, ali ne mislim da to može dovesti do rata. Osim ako veliki ovdje ne bi htjeli da otvore novo bojno polje“, kaže komentator Kazazović.

On ne vjeruje ni u priču o hrvatsko-srpskom naoružavanju. „...Odakle im pare? To je prazna priča, samo da bi neko podgrijavao situaciju na Balkanu“.

Milan BOŠKOVIĆ

• DUGO ORUŽJE ZA
POLICIJU UZNEMIRILO
DUHOVE U BIH I REGI-
ONU: Milorad Dodik,
predsjednik RS

analitičar iz Beograda, kaže da političari licitiraju reakcijama nacionalnih javnosti: „Ta trka je pomalo farsična, ispaljuju se verbalne rakete, dok su mogućnosti oružanog sukoba u ovom času neznatne. Ovo je varijanta balkanskog psihološkog rata“. Po Stojadinoviću ostaje pitanje interesa velikih sila, što treba uzeti u obzir. „Premda i Hrvatska i Srbija olako sebi pridaju veliki

Aleksandar Radić smatra kako se nabavka naoružanja, uz priče o neprijateljskom okruženju, koristi za agresivni politički marketing. On ukazuje da vladajuća stanka u Srbiji forsira sliku o ruskoj pomoći koja godi tvrđem krilu njenog glasačkog tijela. „To su oni koji su bili uz Miloševića ili još više uz Šešelja...“ Radić smatra da je generalni kurs **Aleksandra Vučića**

O KNJIZI „SVI MOJI“ ZUVDIJE HODŽIĆA

Djelo visokih umjetničkih i etičkih vrijednosti

I mjesto joj će drugim tekijama nije moglo biti, u njedrima Prokletija, između pravoslavnog manastira na istoku i katoličke katedrale na zapadu, „ni pedalj bliže od jedne – ni pedalj dalje od druge“. Ne zna se ko je to prvi primjetio – kaluđeri ili fratri, ali u to nikad niko nije posumnjao.

(Svi moji)

Samo je **Zuvdija Hodžić** mogao napisati knjigu *Svi moji*. Dok čitate, imate utisak da je priča nevidljivi narator, koji nit pripovijedanja vuče od vremena kada je nepoznati umjetnik na stijeni u Prokletijama u kamen uklesao majku, kako uz tijelo privija djecu, braneći ih od nepoznatih sila, i pisca koji taj crtež razgleda i dodiruje, poslije nekoliko hiljada godina.

Dok sam rukom prolazio preko vraski, linija i figura, osjećao sam strujanje i dah nekadanjeg života, pulsiranje kamenih vena (podvukao M.M).

Narator, crtač, čuvara predanja, priča, mudrosti, sufijskih izreka, svega što je oblikovao čovjek i vrijeme, pisac nalazi na praistorijskom crtežu i u svom vremenu.

Sakupljač zlatnika mudrosti, zaboravljenih riječi, šaptač s arhetipskim. Ličnosti istorijski ostvarene, dobijaju mitski orerol: **Radovan Zogović, Esad Mekuli, Husein Bašić, Dušan Kostić**, rođeni u plavsko– gusinskom arealu, uz **Lalića** od kojeg ih dijeli dvadesetak kilometara (u knjizi se ne pominje, ali se osjeća njegov duh!), Hodžić svojim djelom staje rame u rame uz njih. Čudno je da tako mali lokalitet, iznjedri tako značajne pisce, ličnosti. S pravom se postavlja pitanje: u čemu je tajna te činjenice? Kakvu magiju skriva taj areal i ljudi u njemu. Nešto ga izdava: milost, slučaj, ili ljubav? Obilježen je. Predjeli i ljudi, jezera, rijeke, sjenke predaka, sam narator, sve biva fikcija. A fikcije žive! U sitnicama, opšta mjesta! Veliki majstor. Lapidarne rečenice, obrti, psihološki momenti, svaki put nova svjetlost. Topos u Prokletijama, gdje se ukrštaju božje i čovječije putanje, na maloj razdaljini tekija, crkva i katedrala: derviši, fratri, sveštenici. Posvećenici što služe istini, različitosti, ne i razdaljine. Hodžić traži svetišta, gdje ih nema, podiže ih. Riječi svijetle. Svaka je knjiga tekija, crkva i katedrala. Metafora!

Od župne crkve do Male tekije bilo je oko devet hiljada koraka; od njegovo do njihovog srca ni korak (podvukao M.M).

(Svi moji)

Metafora kroz koju Hodžić projektuje svoju filozofiju života, na graničnoj liniji, Istok i Zapad. Topos kroz koji se prelema božja i čovječija svjetlost.

Nedodirljivo se naslućuje se. Pečat, u koji se sabiraju univerzalni zraci, trajna vrijednost.

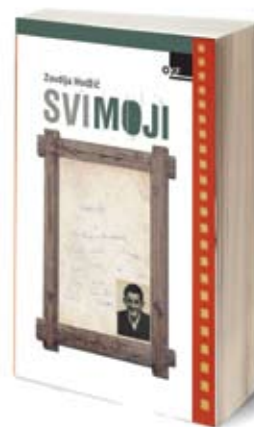
Lanac bektašija se proteže kroz knjigu (i sam vuče porijeklo iz tog deviškog reda!), unoseći mir među ljude. U knjizi *Svi moji*, bivaju - svi su naši. Hodžić je pisac visokih estetskih i etičkih dometa. *Bez etike nema estetike*, definicija koju je izrekao Brodski, u ovom djelu biva primjer. Granični prostori profilisu ljude, življenje, opstanak, odnose. Hodžićevo djelo jeste poezija, i zbir pravila, poput onih Marka Miljanova i Leke Dukadinija, mudrosti hasida i sufija, narodnih mudraca. Knjige koje artikulise život, metafore!

Na stranicama Hodžićevog djela, treperi duh Zogovićevog **Ali – Binaka**, koji pripada istom arealu, pisca koji se držao strogih moralnih pravila, ljudi - posvećenika, niklih u podnožju Prokletija i Visitora, na obalama Lima i Plavskog jezera.

Kao nad kakvim ognjištem, čiju vatru čara - bajač, budeći, naizgled, ugašeni plamen, dešava se alhemija jezika. Iz *Teke* koju je ostavio piščev ded Cuf – Alija, Hodžićevim stranicama se razliva duh pretka: „*pisca ilahija, divanskih pjesama i učenih risala, mudrog i pobožnog Zuh – dina, prijatelja alima i uleme, znalca književnosti na tri jezika – arapskom, persijskom i turskom, čiji su mnogi rukopisi zagubljeni, neki sačuvani, ima ih i će se ne nadamo*“, čije ime nosi pisac ove knjige.

Kad se čini da jezik iščezava, da riječi umiru, pojavi se veliki pisac da ga osveži.

Topos u Prokletijama, opet mu se vraćam, karakterističan je, kao i ovo djelo, na kratkom rastojanju tekija, crkva i katedrala, isijava posebnu svjetlost, sažimajući se u zrak kojim pisac ispisuje šifru *Svi moji*. Ko Hodžića čita, ne može da mrzi!

Miraš MARTINOVIĆ

Umjetnost je najvitalniji segment Crne Gore

Damjan Brković voli da kaže da svoje slike prvo vidi, pa ih zatim stvara. Na njegovim slikama ima i svjetlosti tame, a kako ističe, najviše voli kada su ova dva motiva zajedno na jednoj slici. Brkovićeva prva samostalna izložba u Podgorici, njegovom rodnom gradu, u galeriji *Koncept art spejs* uvertira je za predstavljanje novih slika i crteža koje ovaj umjetnik planira prikazati publici na ljeto.

MONITOR: *Nedavno ste u galeriji „Koncept art spejs” izložili osam svojih radova. Kakvi su utisci nakon izložbe? Da li su posjetioci doživjeli Vaše slike onako kako ste očekivali?*

BRKOVIĆ: Galerija *Koncept* je zanimljiva zamisao koja će, nadam se, opstati kao takva. To je jedan netipičan izložbeni prostor u koji nije dovoljno samo donijeti slike nego i osmisлити postavku zbog veličine prostora, u kojem može da stoji, da se predstavi i samo jedna slika, a imali su i sjajan izbor slikara koji su izlagali. Ja sam zadovoljan i reakcijama ljudi i čitavom izložbom.

MONITOR: *Po kom kriterijumu ste odlučili da izložite baš tih osam radova?*

BRKOVIĆ: Izložio sam slike nastale u prošlih desetak godina i uglavnom kombinovane tehnike na papiru i tri ulja. Samo dvije su nove i one su *connect* sa onim što sada radim.

MONITOR: *Posljednja noć u Biljardi prikazuje Njegoša na način na kakav on dosad nije percipiran. Koliko je bilo izazovno predstaviti ga u samrtničkoj agoniji publici*

Inspiracija je materijal koji skupljamo od rođenja i taloži se. Talenat je lijek koji rođenjem dobijaju hipersenzitivni ljudi. I kad počnem slikati neku novu sliku, da mi je da se osjećam kao onaj pećinski čovjek kada je morao objasniti ostalima kakvu je životinju vidio i napravio crtež, pokrenuo sve...

koja Njegoša doživljava u punom sjaju najslavnije istorijske ličnosti Crne Gore?

BRKOVIĆ: *Posljednja noć u Biljardi* je slika koja mi daje jednu nevizuelizovanu predstavu mita o našem najvećem velikanu. Naime, imamo klasični vizuelni mit, klasičnu simboliku portreta o njegovoj ljepoti, uzvišenosti, glorifikovanje njegovog

fizikusa i uz sve to i mučenika koji je u mraku tog doba u samoći kamene Biljarde izdvojen, bolestan od dvije teške bolesti, maksimalno ubrzane entropije tijela, kroz svjetlo koje već prolazi. Ovo je on između svjetova: još dan-dva, sat-dva, sekund-dva... Razoren od dvije užasne bolesti, suv, ni znoj više, pluća pukla kao suvo drvo i hvata se za posljednje luče svijetla (životu)... Strast ropca na licu... Radikalni prikaz vizuelnog mita o Mučeniku i Smrti.

Jedna od asocijacija zelene je i bilijar(da) što sa dvije kugle leži na njemu, dvije sile u otimanju... glasan, dahće, on je biće gazirano iz svake pore, do krajnjih granica, tj. završna, umiruća histerija anatomije, a upravo to mi je bila prava slika tragizma i bolesti naše istorije.

MONITOR: *Većina Vaših slika ima svoje ime i naraciju. Postoji li neka Vama posebno draga priča koju ste ispričali svojom slikom?*

BRKOVIĆ: Ja slikam ono što doživljavam i vidim. Rani avgust, žega, jara i oko 18 sati počinje pljusak. Pitam svoju ćerku Iru „Oćeš da izađeš da kisneš, da se hladiš?”

– „Uu ‘oću tata, zezaš li me”

– „Ne, ‘ajde.”

I počela je da kisne, da se pomjera,

Ovo društvo ima veoma široko neznanje o umjetnosti, dok je u zemljama koje je oblikovala kultura to drugačije jer ako imate vjekovno slikarstvo, renesansu i kontinuitet, mecene, to je onda u tkivu tog društva. Legat rata svakako nije umjetnost, a ni pobjeda, nego smrt i jad

giba, rita, a malo iznenađena i onda je to prešlo u otvoreno davanje Prirodi kao mladunče bilo gazele ili bilo koje drugo, bilo moje...

MONITOR: *Koje su to teme koje Vam privuku pažnju na način da kažete sebi - ovo želim da naslikam?*

BRKOVIĆ: Neobično mi je kada ljudi pitaju umjetnika ima li inspiraciju ili je li je dobio, zamišljajući je kao klik koji je pokrenuo proces (firestarter) i sve se desi. Inspiracija je materijal koji skupljamo od rođenja i taloži se. Talenat je lijek koji rođenjem dobijaju hipersenzitivni ljudi. I kad počnem slikati neku novu sliku, da mi je da se osjećam kao onaj pećinski čovjek kada je morao objasniti ostalima kakvu je životinju vidio i napravio crtež, pokrenuo sve... Ja volim pećinsko slikarstvo, koje danas nalazim u podrumima zgrada.

MONITOR: *Koliko je teško biti umjetnik u sredini u kojoj se ne živi od umjetnosti?*

BRKOVIĆ: Nimalo lako u zemlji gdje je i dalje prisutna uzrečica

„Tanko je g.... od umjetnosti”.

MONITOR: *Kako Crnogorci doživljavaju umjetnost?*

BRKOVIĆ: Ovo društvo ima veoma široko neznanje o umjetnosti, dok je u zemljama koje je oblikovala kultura to drugačije jer ako imate vjekovno slikarstvo, renesansu i kontinuitet, mecene, to je onda u tkivu tog društva. Mi od praistorije do Počeka imamo nekoliko slikara (ikonopisci i portretisti). Čak su na crnogorskom dvoru uglavnom gostovali strani slikari jer su naši potencijalni slikari morali ratovati, a ratovi su nam oblikovali i svakodnevicu. Legat rata svakako nije umjetnost (a ni pobjeda) nego smrt i jad.

Stalno pričam jednu priču o dječaku koji je gledajući oca kako se brije i sluša tranzistor čuo na radiju violinu. Pritrčao je fasciniran upitavši „Tata, šta je ovo?” i dobio šamar uz riječi „Mrš u kuću, nećeš mi bit’ Cigan”... Danas svakako nije tako i u ovakvom mutnom i teškom vremenu umjetnost je, srećom, ipak najvitalniji segment kod nas.

MONITOR: *Odrasli ste u umjetničkoj porodici, okruženi ličnostima koje su kreirale savremenu kulturu na prostorima bivše Jugoslavije. Na koji način je Vas to oblikovalo kao umjetnika?*

BRKOVIĆ: Odrastati u takvoj porodici je krajnje inspirativno, radoznalost koju ispunjavaju roditelji i umjetnici (pisci, slikari, reditelji, glumci i frikovi koji obitavaju na rubovima umjetnosti) koji svoje iskustvo, impresije i djela prosipaju konstantno ispred nas. To je bilo savršeno djetinjstvo puno mašte iz prve ruke. Kada smo jednom bili u gostima kod Voja i Nade Stanić stariji su, onako, zasjeo oko stola u velikoj priči, a ja lutam njihovom kućom i tako dođem do Vojovog ateljea koji je bio jedna mala soba sa prozorom ka moru, po zidovima vise četkice i boje (sve na dohvat ruke) i na štafelaju slika koju je Vojo tada slikao. Ja opčinjen sjednem u stolicu, gledam, gledam i počinjem da se gubim u toj slici, uzimam četkicu i krećem pažljivo da slikam. Tako udubljen ne primjetim da su svi oni

Odrastati uz Kino Kultura je bio totalni „opening“. Išao bih četiri puta da gledam *Mad Max*, koji je bio heroj našeg doba, i dva puta bih platio kartu, a dva puta bi me samo pustili „ajde ulazi“ jer sam bio „mali iz kvarta“. Tamo su radili divni ljudi. Tada su i tapkaroši bili gospoda za pola današnjih biznismena

došli i gledaju. Brzo sam ostavio četkicu malo uplašen od reakcije, ali taj divni čovjek i slikar me je zagrlio i rekao „Bravo“, i prvi put sam se osjetio slikarom.

Moram da dodam još jedan bitan momenat, a to je *Kino Kultura* koje je bilo u našem kvartu, a odrastati tada uz Kino je bio totalni „opening“. Išao bih četiri puta da gledam *Mad Max*, koji je bio heroj našeg doba, i dva puta bih platio kartu, a dva puta bi me samo pustili „ajde ulazi“ jer sam bio „mali iz kvarta“, a tamo su radili divni ljudi. Tada su i tapkaroši bili gospoda za pola današnjih biznismena.

MONITOR: *Izložbom u „Konceptu“ najavili ste sljedeću, veću, koja je planirana za ljeto. Da li već imate viziju koje ćete slike izložiti? Pripremate li neke nove priče koje ćete svojim slikama predstaviti publici?*

BRKOVIĆ: Ova izložba je uvertira za potpuno nove slike (i crteže) koje su nastajale uglavnom u prošle dvije godine. Izložbe su neophodne da bi se odvajali od onoga što smo stvarali čistili prostor u sebi od nakupljenog (kao clear junk memory).

Miljana DAŠIĆ

Poznati Anonimus

PIŠE: Obrad NENEZIC

Pisati o likovima iz okruženja, a ne primijetiti najbrojnije – virtuelne anonimuse, nije profesionalno ni pošteno, jer ne treba zaboraviti da više ne postoji tradicionalni, već virtuelni komšiluk. Ko hoće da vjeruje - u redu, ko neće – ne zna šta propušta

Davno sam od svojih učitelja naučio da umjetnost nije imitacija, već simulacija života. Bilo je i onih hrabrijih koji su govorili, ne znam koliko ozbiljno, da je umjetnost – život sa greškom. Hičkok je, kažu, rekao da je film (čitaj umjetnost) život bez njegovih dosadnih djelova itd... Stalno drvim o čudima, životima, sudbinama... ali smo, nekako, prenebregnuli činjenicu da živimo u digitalnom dobu. Da su ljudi, a ne likovi, sasvim (ne)legitimno postali virtuelni i žive svoj „rijaliti“ život punim plućima. Iskreno, posvećeno i voajerski, nije ni bitno.

Nije novo, ali je neophodno napomenuti, da savremeni čovjek, možemo slobodno reći duhovni i materijalni *potrošač* u kapitalističkom društvu, sa svim iskonskim vrlinama i manama, a posebno sa jednom jednakom vrlinom i manom od Adama i Eve, a to je radoznalost, u kontekstu (masovnih) komunikacija, može ponijeti epitet aktivnog tehničara, realizatora, umjetnika,

producenta, organizatora... svog slobodnog vremena koje zahvaljujući tehnološkom napretku evoluiru u „kreativno“ slobodno vrijeme. Taj potrošač nosi čuveno ime, prezime i srednje ime: *Anonimus*. Niko ne zna ko je, a svak ga poznaje. Ja najviše u sebi. Neopterećen je rezultatom i odgovornošću, a, ipak, paranoičan da će biti otkriven, pa djela, na sebi svojstven način, na više polja: tehničkom, informativnom, ideološkom, sociološkom, patološkom, kriminalnom, umjetničkom... (ne) rušeći Mekluanovu tezu *da su mediji poruka*, uspostavljajući svoju logiku da su mediji besplatni kamenčići ili komadići stakla od kojih će sklopiti svoj mozaik, koji će podijeliti sa milionima drugih *anonimusa*, izložen komentarima laičke, a „zaštićen“ od stručne javnosti, pa i od zakona, jer na internet planeti, gdje je svaka jedinka država za sebe, počinitelj krivičnog djela je neprimjetan ili kopija, jer, kako su teorije nebrojeno puta istakle, danas kopija može da bude bolja od originala. Takođe,

iz istorije i teorije znamo da baze podataka postaju interfejs na koje, mnogo puta i kriminalno, nasrću pojedinci i grupe, i samoposlužuju se kreacijom drugih, sasvim slobodno dajući sebi za pravo da nasumice od postojećih stvaraju nova djela. Ili od postojećih vijesti novu vijest. A ko su, kako nastaju i kako opstaju - ti tzv. stvaraoči?

Profil jednog anonimusa, sveca i lopova, tupana i klikeraša, itd. i tsl. iskače

pravilu od tehničkih (ne)uslova, kao i spostvenih dobrih ili loših namjera, mogućnosti i nemogućnosti. A potrošač tek. On je inspirisan svim i svačim. Najviše svakodnevnim informacijama. On je ovisnik o informaciji, koja je bila i ostala nukleus svake vrste komunikacije. Njegova inspiracija je jednaka jednom kliku. A materijalni troškovi su minorni, dok su duhovni pod znakom pitanja, jer su uvijek pod rizikom interakcije. U svakom slučaju, već

završena, a što i jeste pravilo sa svim sajtovima i drugim platformama. Odnosno, ništa nije propušteno, već sve počinje od trenutka uključenja, odnosno aktivacije motiva, i lik djela onoliko koliko je konektovan. (Potpuno postmodernistički manir, više je nego jasno, a to nam daje pravo da gledamo *Anonimusa kao dramatis personu*.) Iduće konektovanje ne trpi dosljednost, već prilagođavanje, pa izvlačimo pouku da nasumično uzimanje ili dodavanje podataka

iz svih postulata stare, klasične i nove dramaturgije likova. Njegova biografija, biologija i psihologija su bukvalno nedokučive, ili bolje – toliko razruđene da ih je nemoguće sintetizovati, jer, ipak, ovdje se ne radi o umjetnosti, već o „pravom virtuelnom životu“, koji otvaraju one Manovičeve nove horizonte nastale spajanjem (pre)poznatog i (ne)poznatog, ali konkurentnog, kao neba i mora (ili zemlje). Dakle, dilema i začuđenost koju izazivaju profesionalni umjetnik i njegova kreacija u postmodernističkom dobu može se prenijeti i na aktivnog čitaoca ili gledaoca, odnosno *Anonimusa* u tehnoekstazi, ili kako ga nazvasmo potrošača, jer u eri tehnoinspiracije umjetnik nije zavisnik od milosti bogova i ljubavi muza, već po

su nam utuvili u glavu, da se radi o kulturi komunikacije i stvaranja, tako da se otvara par ekselans kulturno pitanje djelanja na raznim internet platformama, odnosno u svojevrsnim komunikološkim diskursima koji se obnavljaju i stvaraju kao gušterov rep.

Razmišljajući o liku, *Anonimusu*, opet sam našao rješenja u Maničevoj tvrdnji da u ma koju novu eru danas ulazimo, mi još uvijek nijesmo napustili eru analognog mišljenja i stvaralaštva. Dakle, novi lik, u maniru likova avangarde ili antiteatra, ne pati od naracije kako smo naučeni, već nas moderne teorije navode na razliku, koja je u tome što naracija podrazumijeva kraj, dok baza podataka ne mora nikada biti

upravo predstavlja antinarativnost. Narativ i bazu podataka, poučeni Manovičem, nazivamo konkurentnim imaginacijama (što je kao i svaki sukob izvanredan humus za odgajanje fikusa *Anonimusa*, kojeg aktiviramo motivima). A sumnja je sasvim dovoljna da nastane umjetničko djelo ili dramatis persona. Književni lik. Akt. Melodija, zašto da ne... Nastaje lik *Anonimus* (ali po mogućnosti bez smiješne uniforme, jer svaka uniforma je greška u pisanju). Sasvim svoj na svome

u potrazi za umjetničkim djelom: scenom, kadrom, stranicom, slikom, kompozicijom itd.

Na kraju – ne treba zaboraviti da likove (prema sebi i drugima) stvara čovjek. Ponašanje se uči. Stvaranje, takođe. Djelanje, isto. Čovjek se mijenja, ali ne toliko radikalno koliko se mijenjaju i forme i mediji. U svakom slučaju pisati o likovima iz okruženja, a ne primijetiti najbrojnije – virtuelne anonimuse, nije profesionalno ni pošteno, jer ne treba zaboraviti da više ne postoji tradicionalni, već virtuelni komšiluk. Ko hoće da vjeruje – u redu, ko neće – ne zna šta propušta. Parafrazirajmo oca dramaturgije koji kaže da je bolje nemoguće a vjerovatno, nego vjerovatno a nemoguće. Ko će ga znati, ako Aristotel ne zna. ■

Piše: Branko MILANOVIĆ

„Lažne vijesti“: kraj monopola na pričanje priče

Malo je ljudi koji razumeju pozadinu aktuelne histerije zbog „lažnih vesti“, a gotovo niko ne pokušava da stvar ispita u istorijskom kontekstu i shvati zašto se problem javlja baš sada.

Širenje ove histerije, naročito u Sjedinjenim Državama, predstavlja donekle razumljivu reakciju na gubitak monopolskog položaja koji su anglo-američki mediji imali u svetu, naročito posle 1989, mada je monopol praktično uspostavljen još 1945.

Brojni su razlozi za kvazimonopol zapada u periodu od 1949. do 1989. (nazovimo to fazom 1): neuporedivo veća količina informacija koju su proizvodile kuće kao što su BBC i kasnije CNN u odnosu na nacionalne medijske kuće u mnogim zemljama; veći globalni domašaj medijskih servisa na engleskom jeziku koji su pokrivali čitav svet, dok je većina nacionalnih medija jedva izdržavala nekoliko dopisnika u dve ili tri najvažnije prestonice; širenje engleskog jezika; i konačno, ali ne i najmanje važno, visok kvalitet emitovanih vesti (recimo, više vernosti istini) u odnosu na vesti nacionalnih medija.

Prednosti zapadnih medija posebno su bile privlačne Evropljanima s

Medeni mjesec globalnog zapadnog monopola počeo je da se primiće kraju kada su drugi shvatili da u jedinstvenom medijskom prostoru koji je stvoren zahvaljujući globalizaciji i internetu i sami mogu pokušati da djeluju globalno. Širenje interneta omogućilo je da se emisije i vijesti producirane na španskom ili arapskom mogu pratiti bilo gdje u svijetu

druge strane Gvozdene zavese, gde su države sprovodile strogu cenzuru, pa je Sovjetski Savez morao da ometa signale zapadnih radio stanica. Ali i u ostatku sveta zapadni mediji su iz gore navedenih razloga često bili bolji od lokalnih medija.

Pažljiviji čitaoci su primetili da sam globalne anglo-američke medije dosad poredio samo sa nacionalnim i lokalnim medijima. Razlog je to što su jedino anglo-američki mediji bili zaista globalno dostupni, dok su ostali (zbog nedostatka sredstava ili ambicije, državne kontrole ili jezičke barijere) bili ograničeni na nacionalni okvir. Američki i engleski mediji nisu imali dostojnog konkurenta u malim nacionalnim medijskim kućama. Razumljivo je što su u takvoj situaciji bili u stanju da kontrolišu političke narative, u mnogim slučajevima u celosti. Ne samo da su zapadni mediji presudno uticali na mišljenje stanovnika Zambije o Argentini i obratno (jer stanovnici Zambije u domaćim medijima nisu mogli pronaći praktično ništa o Argentini, i obratno), već su, što je još važnije, zahvaljujući otvorenosti i kvalitetu izveštavanja bili u prilici da utiču na narative i *unutar* Zambije i *unutar* Argentine.

Globalna konkurencija s kojom se zapad u tom periodu nosio nije vredna pomena. Kineski, sovjetski i albanski kratkotralni radio emitovao je programe na više jezika, ali njihove priče su bile toliko monotone, dosadne i nerealistične da su i oni koji su ih povremeno slušali to činili samo da bi se zabavili.

Zapadni medijski monopol se proširio s padom komunizma (neka to bude faza 2). Bivše komunističke zemlje, čiji su stanovnici krišom slušali Slobodnu Evropu, bile su spremne da poveruju u istinitost svega što dolazi iz Londona i Vašingtona. Neki od tih medija su se doselili u bivši Istočni blok (Radio Slobodna Evropa danas ima sedište u Pragu).

Ali medeni mesec globalnog zapadnog monopola počeo je da se primiče kraju kada su drugi shvatili da u jedinstvenom medijskom

prostoru koji je stvoren zahvaljujući globalizaciji i internetu i sami mogu pokušati da deluju globalno. Širenje interneta omogućilo je da se emisije i vesti producirane na španskom ili arapskom mogu pratiti bilo gde u svetu. Al Jazeera je bila prva medijska kuća koja je načela, a onda i srušila zapadni monopol na oblikovanje bliskistočnog narativa, i to na Bliskom istoku. Onda je usledila faza 3. Turski, ruski i kineski kanali učinili su isto. Ono što se dogodilo sa informativnim programima ponovilo se u još jednoj oblasti u kojoj je anglo-američki monopol bio neprikosnoven. Globalne TV serije koje su se izvozile širom sveta nekada su dolazile isključivo iz SAD i Engleske, ali onda se pojavila uspešna konkurencija u Južnoj Americi, Indiji i Turskoj, a u poslednje vreme i Rusiji. Zapravo, neki od novopridošlica potpuno su izgurali američke i engleske serije sa svojih „domaćih“ tržišta (u slučaju Turske domaće tržište podrazumeva i veći deo Bliskog istoka i Balkan).

Faza 4 je nastupila kada su nezapadni mediji shvatili da mogu pokušati da konkurišu monopolskim

informativnim programima zapadnih medija na njihovom terenu. To čine Al Jazeera, Russia Today, CCCT i drugi koji ulaze na globalno tržište sa svojim programima na engleskom jeziku (a zatim i na francuskom i španskom) i prave emisije i vesti za globalnu publiku, uključujući i američku.

To je velika promena. I zato sada trpimo histerične reakcije na „lažne vesti“: prvi put se događa da nezapadni mediji kreiraju ne samo sopstvene globalne narative već nastoje da grade i *narativ o Americi*.

Za ljude iz malih zemalja (kao što sam ja) to nije ništa neobično: navikli smo ne samo da nam stranci postavljaju ministre, nego i da budu sveprisutni u medijskom prostoru i vrše snažan uticaj na narativ o lokalnoj istoriji i politici, često zahvaljujući visokom kvalitetu njihovih vesti i znanju. Ali za mnoge stanovnike Amerike i Engleske to je šok: kako se stranci usuđuju da se mešaju u narative njihovih zemalja?

Moguća su dva ishoda. Jedan je da američka javnost shvati da sa globalizacijom čak ni najveće zemlje, kao što je SAD, nisu zaštićene od uticaja drugih; čak i SAD je, u odnosu na ostatak sveta, „mala zemlja“. Druga mogućnost je da histerija dovede do fragmentacije prostora interneta, što Kina, Saudijska Arabija i drugi već čine. Onda ćemo umesto globalne platforme otvorene za različita mišljenja dobiti situaciju koja je prethodila 1945. godini, svet nacionalnih „radio stanica“, lokalnih interneta, zabrana stranih jezika (možda i stranaca) na nacionalnim mrežama – čime će se globalizacija slobodnog mišljenja okončati i završićemo u pravovernom nacionalizmu.

PS. Ovakve tekstove nećete pronaći u svojim lokalnim medijima. Zato nam je potreban inter-net, a ne nacional-net.

(Global inequality
Preveo Đorđe Tomić
Peščanik.net.)

Ljudi iz malih zemalja (kao što sam ja) navikli su ne samo da im stranci postavljaju ministre, nego i da budu sveprisutni u medijskom prostoru i vrše snažan uticaj na narativ o lokalnoj istoriji i politici, često zahvaljujući visokom kvalitetu njihovih vijesti i znanju. Ali za mnoge stanovnike Amerike i Engleske to je šok: kako se stranci usuđuju da se miješaju u narative njihovih zemalja

TELEVIZIJA
Vijesti

BOJE JUTRA

JUTARNJI PROGRAM TELEVIZIJE VIJESTI

RADNIM DANIMA
OD 6:30^h DO 9:30^h

Napu samouništenja

Ako je suditi prema svemu što vidimo i doživljavamo u našem svakodnevnom životu, onda bi nam trebalo biti jasno da nas put vodi ka samouništenju. Dokaz za to prije svega su klimatske promjene na našoj planeti koje su vrlo česte, a rezultat toga su ekstremne zime, mukotrpne temperature: poplave, zemljotresi i tome slično.

Mislim da nas priroda kažnjava zato što joj prkosimo i uništavamo je. Dakle, ta naša majka priroda kažnjava svoju neposlušnu djecu. Ljudi su tome doprinijeli svojim ponašanjem. Gradnjom mnogobrojnih fabrika, koje ispuštanjem raznoraznih čestica, plinova, kiselinskih supstanci i slično, ne samo da zagađuju okolinu, već su štetne po zdravlje stanovništva. Dodamo li tome još ispuštanje gasova iz bezbroj motornih vozila, koja se danonoćno kreću po našim ulicama i drumovima, zagađenost je neminovna ne samo na zemlji, već i u atmosferi, a ne ide nam u prilog ni oštećenje ozonskog omotača koji nas štiti od ekstremnih i mukotrpnih vrućina. I kako da kod takvog stanja sačuvamo zdravlje, dodamo li još tome i naše životne namirnice koje nas truju raznoraznim hemijskom sredstvima, pesticidima i tome slično? Nikako.

Sa druge strane, oružje koje se pravi za masovno uništenje i njegove probe takođe zagađuju našu planetu i utiču na zdravlje stanovništva.

A svemu tome treba dodati nepotrebne ratne sukobe u raznim djelovima svijeta, u kojima gine bezbroj ljudi, njihova imovina biva uništena, milioni izbjeglica moraju da bježe iz svojih zemalja... To sve nigdje ne vodi osim u katastrofu cjelokupne civilizacije. Samo je pitanje vremena kada ćemo biti posve uništeni. Pa ako mi, to jest sadašnja generacija, to ne doživimo, doživjeće to neka druga, što bi bilo i po onoj Njegoševoj koja glasi: Za buduća neka pokoljenja. Bilo kako bilo, svijet, to jest, ljudsku

civilizaciju neće kad tad mimoći put samouništenja ukoliko se ovako nastavi.

Moja poruka vezana za sve što sam prethodno napisao je: želim da se sve što je štetno po zdravlje

stanovništva i njegov opstanak na zemlji eliminiše iz upotrebe ili bar smanji na minimum.

Vasilije Radonjić
Čikago, SAD

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI

Tel/fax: 031 344 244

E-mail: radio.delfin@t-com.me

www.radiodelfin.me

PRETPLATA

Correspondent bank:

Swift Address: RZBAATWW

Name & Address: RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG VIENNA, AUSTRIA

Beneficiary's bank:

Party Identifier: 1-55.097.455 EUR

Swift Address: LOVBMEPG

Name & Address: LOVCEN BANK AD BULEVAR DZORDZA VASINGTONA 56
81000 PODGORICA, MONTENEGRO

IBAN ME25565005010000413202

Name & Address: MONITOR DOO
PODGORICA, Trg republike-PC Ražnatović bb,
Podgorica

Kopiju uplate obavezno poslati

na fax: +382 20 242 306 ili na adresu:
81000 Podgorica, UI.Trg republike bb

OMBUDSMANKA MONITORA

Paula Petričević, ombudsmanka *Monitora*, redovno prati rad našeg nedjeljnika. Njena djelatnost je transparentna i njene ključne nalaze objavljujemo. Ukoliko mislite da smo prekršili neko od načela Kodeksa novinara Crne Gore ili se ogriješili o druge profesionalne i etičke standarde, obratite se našoj ombudsmanki na email adresu: monitor.omb@gmail.com ili poštom na adresu: Trg Republike bb

Redakcija *Monitora*

ANDRIJA MARKUŠ:
OTOMANSKO GRAĐENJE I UTICAJI U CRNOJ GORI (I)

Husein-pašina džamija (II)

Ovu džamiju nije lako, kako neki čine, uporediti sa, po nečemu sličnim džamijama, sa Isak Čelebijevom džamijom u Bitolju, Čekrekčijinom džamijom u Sarajevu, Aladža džamijom u Foči i Hajdar Kadi džamijom u Bitolju, jer nijedna od njih nema ugaone kupole uz kaskadno penjanje i još neke karaktere

Kaluderi su mu kazali da zemlju ne prodaju, ali da on ima vlast i da može da je otme, koje on kao vjerujući, pogotovu za svoju zadužbinu, uz to i Pljevljak, nije želio. Na kraju zatražio je da mu daju zemlje koliko može da zahvati jedna volujska koža i da im plati u zlatu koliko je teška ta koža, što oni prihvatiše. Potom Husein-paša naredi potčinjenim da izrežu volujsku kožu pretvarajući je u oputu (tanka vlakna koja su se do kraja pedesetih godina XX vijeka koristila). Oputom ogradio je zemljište za džamiju koliko je danas.

Džamija se, sa osobenim karakteristikama, kao prostorna dominanta, nametnula ljudima svih konfesija, posebno graditeljima dugih objekata, kod uobičajene uzajamnosti uticaja. Kako je jedan broj majstora istovremeno radio i na podizanju ove džamije i na proširenju Manastira Svete Trojice, koje je završeno 1592, kod njega nailazimo i na elemente islamske arhitekture, kao što je prelomljeni luk. Obrnuto, i kod džamije postoji uticaj arhitekture hrišćanskih hramova. Džamija ima na uglovima dekorativne male „kupole“ (na oblici poput doboša), koje su

samo naznaka, a ne da su to uistinu i sa unutrašnje strane. Sa unutrašnje strane one se ne primjećuju jer su zatvorene.

One su tu kao spoljašnji ukras – kao medaljon, na granici sekundarne arhitekture. Njihova pojava na ovoj džamiji tumači se kao uticaj isto takvih kupola (ali iskorišćenih) na Manastiru Žiča i još bliže, u susjedstvu, na Manastiru Mileševa, gdje je ispod jedne kupole paraklisa mala Crkva Svetog Đorđa, a ispod druge Crkva Svetog Dimitrija. Moguće da je razlog za nastanak ovih ugaonih kupola potreba da ova džamija asocijativno zahvati prostor poput Aja Sofije u Istanbulu sa četiri okolo ugaono postavljena minareta.

Vjeruje se da je džamiju projektovao Hajrudin, projektant čuvenog Mostarskog mosta.

Ovu džamiju nije lako, kako neki čine, uporediti sa, po nečemu sličnim džamijama, sa Isak Čelebijevom džamijom u Bitolju, Čekrekčijinom džamijom u Sarajevu, Aladža džamijom u Foči i Hajdar Kadi džamijom u Bitolju, jer nijedna od njih nema ugaone kupole uz kaskadno penjanje i neke još karaktere. Sama činjenica da su sve ove džamije, pa i

Islamska arhitektura

Kako i u naslovu knjige postoji odrednica „uticaji“, pogotovu za profanu arhitekturu nekad na periferiji Otomanske imperije, ovdje je riječ o uticajima osmanskog načina gradnje. Ali kao dominantni ostali su lokalni karakteri iz vremena prije dolaska Osmanlija. Međutim, kako su davno u tim objektima pretežno živjeli ljudi islamske vjeroispovijesti, što danas nije svugdje slučaj, ustalio se naziv „islamska arhitektura“ kao opšte značenje, gdje je pravi naziv: „nasljeđe kulture tog naroda“.

Širi ambijent i karakteri zatečenih objekata u Pljevljima, uticali su, na primjer, da vrsni projektant Bajo Mirković 1970. god. projektuje i izgradi u Pljevljima Hotel „Pljevlja“, remek-djelo ovih prostora, sa nekim elementima lokalne islamske arhitekture. Taj hotel predstavljen je u završnom dijelu ove knjige.

Husein-pašina, sa velikom kupolom kao dominantom, nije nikakva novost ni kod hrišćanskih hramova – da kupola u smanjenom gabaritu traži četiri zida za oslanjanje nad kvadratnom osnovom.

Ovaj postupak kod Husein-pašine džamije, primjenom malih ukrasnih kupola, isključenih iz kakve funkcije vjerskog obreda, samo iz estetskih razloga, može se smatrati, da tako kažemo, ranom pojavom svrsishodne nesvrsishodnosti, što je, između ostalog, primijenjeno u akademizmu XIX vijeka. Tako se u velikoj mjeri i danas u „posljednjoj riječi arhitekture“, postupa kod mnogih investitora, koji prema svojem ukusu izvode sadržaje koji su van funkcije: ne smetaju (sem troška) a nekad i smetaju. Tako ostvarujući tu vrstu svrhe u kategoriji ukusa, dobija se svrsishodnost nesvrsishodnosti. Ako je sa značajnim sredstvima, a isključivo sa estetskim razlozima, bez ikakve funkcije u objektu, to je postupak pravljenja često izuzetno skupe skulpture a da nije skulptura „umjetnost na pola puta“, suprotno definiciji da je arhitektura svrsishodno građenje za život neposredno upotrebljivih, a ne imaginarnih, sadržaja. Ponekad se to ponudi sakriveno u pomisli da je u funkciji, ali nesakriveno za troškove.

Kao te vodio da je u osnovnom arhitektura svrsishodno građenje, socijalistički sistem, koji je bio kod nas, bio je druga vodilja, istog značenja: za racionalno korišćenje tada dominantnih društvenih sredstava,

koja utiču na opšti društveni standard. I danas, u kapitalističkom sistemu, to utiče na društveni standard kad su veća rasipanja sredstava, za koje bi trebalo uvesti, kao destimulaciju – porez, da se u rasipanju nešto društvu vrati.

Prethodni stavovi ne odnose se, niti su se ikad odnosili na sakralne objekte – na hramove, pa ni na ovu džamiju, jer za vjeru i vjerujuće ljude, u hramu postoje sasvim druge dimenzije i mjerila koja su u čovjeku, a ne u racionalnim činiocima arhitektonskog djela.

Otomanske imperije, kad su za mnoge gradnje pozivani majstori van granice – iz Primorja.

Pored uticaja dominantnih pravaca u svijetu, u arhitekturi, svaki autor, posredstvom sopstvenog doživljaja, ugrađuje i određene karaktere ambijenta, što se, kao iskustvo, vraća matici poput zahvalnosti, što je i korak ka lokalnom identitetu. Tako je krenula ka svom identitetu i islamska arhitektura početkom VII vijeka, kad je nastala, nadovezujući se na prethodno iskustvo gradogradnje,

pogotovu sakralnih objekata. Uticaji u estetskom dijelu, ponajviše u detaljima, dominantno ostvaruju se preko prostornih, a ne vjerskih karaktera, gdje vjerski sadržaji opredjeljuju najvažnije – globalni karakter objekta.

Vremenski raspon, kao ovdje, od VII vijeka do vremena gradnje ove džamije XVI vijeka, a potom i od XVI do kraja XX vijeka – do danas početka XXI vijeka, prati opšti razvoj arhitekture, a tako i uticaji lokalnog podneblja i nacionalne tradicije. Tu su veoma značajni uticaji drugih susjednih kultura, ovdje na granici Otomanske imperije. Tako u vrijeme Otomanske imperije, na tim velikim prostorima, sada kod više udaljenih država, nastale su

razlike u nešto manjem dijelu za sakralne objekte, a mnogo više za profane objekte, što je zaslužilo status nasljeđa kulture sa posebnom zaštitom: i pojedinačno, i kao stara gradska i ruralna jezgra.

(Nastavlja se)

• „Kupolice“ koje druge džamije nemaju

Kod ove džamije u jednom dijelu napravljen je sopstveni korak, te čini dopunu iskustva islamske arhitekture drugih prostora.

Uticaji iz dva i više smjerova kod gradnje ovakvih i ostalih objekata, prisutni su i u drugim krajevima Crne Gore, kao graničnom dijelu

DAMIR ZOLOTA

Kako ste došli na ideju da profajler bude Vaše primarno zanimanje?

Profiliranje je samo opis posla, ja sam psiholog za emocije i ponašanje, na licu su prikazane emocije i karakterne osobine i tako se pravi profil jedne osobe.

Radite, između ostalog, kao psihološki profiler, detektor laži, stručnjak za čitanje mikroekspresija lica, fizionomije lica, govora tijela. Kako izgleda Vaš radni dan?

Odlazak u kancelariju, pregledanje dnevnih obaveza rasporeda, obavljanje profila koji su traženi od šefova, savjetovanje ili ispitivanje, zavisno od potražnje tog dana.

Da li postoji neko grupno profilisanje? Kakvi su narodi u regionu kada bi se profilisali? Šta im je glavna crta?

Postoji grupno profiliranje, čak je i lakše raditi jer se može bolje napraviti varijacija osobina i dati tačan i precizan podatak koliko je neko nešto više od druge osobe ili manje. Narodi u regionu imaju specifičan mentalitet i specifičnu povodljivost od strane uticaja mase i okoline.

Da li od Vaših vještina podozrijevaju djevojke, drugovi? Da li možete kao Mel Gibson u filmu „What women want“ da znate šta žene misle?

Pa ljudi se pretežno boje sami sebe tj. istine o sebi, a ne mene, ja sam tu samo da otkrijem istinu i vratim ih u realnost.

Šalu na stranu, radite u Beču kod dr Paula Ekmana, u njihovim očima prava ste rijetkost i talenat. Danas, u jeku porasta terorizma, koliko ste traženi?

Mladi Sarajlija Damir Zolota (26) je psihološki profajler i spada u samo 0,001 posto ljudi na kugli zemaljskoj s urođenom osobinom za „čitanje“ drugih osoba. To mu je, uz diplomu psihologije na Američkom koledžu u Beču, omogućilo da se nađe u timu čuvenog Paula Ekmana, svjetski priznatog eksperta za proučavanja osjećanja i emocija

Kao prvo terorizam danas nije u porastu, čak je manja stopa terorizma danas nego što je bila 70-ih i 80-ih godina u Europi. Ja kao ja nikad nisam tražen, tražena je grupacija, i onda šef za europski dio odlučuje ko će raditi određeni zadatak.

Iz Vašeg iskustva, koliko ljudi zapravo lažu?

Ljudi previše lažu u prosjeku za 10 minuta razgovora prosječna osoba slaže tri puta, pretežno iz vlastite nesigurnosti koja je najveći razlog laganja kod ljudi.

Kakva su Vaša privatna interesovanja?

Dugo sam trenirao košarku,

sviram par instrumenata. To su neki hobiji koje imam koji me opuštaju. Privatno ne profiliram baš, to je samo poslovni dio, privatno težim ka opuštanju i relaksaciji.

Za one koji bi eventualno krenuli Vašim stopama, šta je glavno da posjeduju i čime da se vode?

Zavisno od čega tačno kreću, da bi profilirali ljude na način na koji ja to radim moraju da imaju urođenu sposobnost čitanja osoba i racionalizacije, da imaju veliku moć zapažanja i da se vode naukom a ne predrasudama.

Dordije NJUNJIĆ